

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Swedbank

En företagsanalys

Magisteruppsats (D) – Extern redovisning & Företagsanalys
(fördjupning och breddning)

VT 2009, 15 hp

Handledare: Thomas Polesie

Författare: Damla Kirdis

Nazli Nadjari

Abstract

Title: Swedbank – A Company analysis

Authors: Damla Kirdis and Nazli Nadjari

Supervisor: Thomas Polesie

Department: School of Business, Economic and Law, Gothenburg University

Course: Master's thesis (D) – Financial accounting and Company analysis (Advanced)

Keyword: Credit risk, credit granting, credit granting process, financial disasters, Financial concerns, square model, triangle model, bank, banking, credit, Swedbank, Föreningssparbanken, Sparbanksstiftelserna, TAS-kommerzbank, Ukraine, the IMF, the Baltic States, Russia, Sweden, the establishment, market, equity.

Background: Turbulence on the financial and banking markets leads to financial crisis, which in turn reflects the credit risks and loan losses. If the distortion is growing unbalanced, banks and financial institutions can put their position at risk and, at worst, face bankruptcy. It leads to a lack of confidence from the public and shareholders.

The financial crisis 2008 began with the mortgage crisis in the U.S. where a major player, Lehman Brothers, went bankrupt. Still, the Swedish market is in a safer location because state agencies regularly do liquidity operations. This smoothens the Swedish markets. However, the governmental operations are not useful for the Swedish companies that have establishments outside the Swedish border.

Problem Description: The financial turmoil struck hard across the world, not least in Sweden. Swedbank is one of the most affected banks in Sweden. The Bank has long been established in Sweden and has extended to foreign markets. The purpose of the investments was their confidence in the foreign financial market development. Once the financial market began to fluctuate, Swedbanks expectations did not match with the markets.

- ❖ How did the financial strength of the business get affected by the turmoil on the financial market?

Purpose: The purpose of this thesis is to analyze and describe the business in relation to the prevailing financial situation. The thesis also includes the identification of risks affecting the industry and its movement.

Delimitation: The authors have defined Swedbank and how they have been affected by the financial turmoil. Swedbank, one of the biggest banking players on the Swedish market has been hit hard. The Bank has, except in Sweden, home markets in the Baltics, Russia and Ukraine. The authors have chosen to put most emphasis on the investment in Ukraine, as well as how the current situation in the country affecting Swedbank. The reason for this distinction is that they believe the deal is a risky investment.

Methodology: The authors will take validity and reliability into account. The thesis will include three components, which are exploratory, descriptive and hypothesis testing. The authors will mainly use secondary data to obtain a neutral investigation as possible.

Conclusions: Credit risk management within Swedbank is regarded as a vicious circle. In order to reduce credit losses and customers ability to repay, a well-structured model that pervades the entire business and decision making need to be consistent. In case of establishment abroad, it is important to deal with their own values and apply them in the operations abroad. However, they should take into account the different cultural factors and other macro-economic aspects. The countries where Swedbank established businesses are considered to have similar sub-markets, to reduce the risks, they need to have a broad credit portfolio. With help of the chaos theory, a combination of the square-and triangle model, possible outcomes are described and scenarios like what happens if the bank would end up insolvent.

Suggestions for further studies: The first quarterly report was presented late during the study. The authors therefore believe that further study of Swedbanks credit losses and its development throughout the quarters is interesting.

Further more the authors think it would be interesting to further develop the merger of the square model and the triangle model. The models are individually strong and describe relationships and figures in the company. When a fusion of these two models takes place the chaos theory arises.

Sammanfattning

Titel: Swedbank – En företagsanalys

Författare: Damla Kirdis och Nazli Nadjari

Handledare: Thomas Polesie

Institut: Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Kurs: Extern redovisning & Företagsanalys (fördjupning och breddning)

Nyckelord: kreditrisk, kreditgivning, finanskris, finansoro, fyrkantsmodell, trekantmodell, SWOT-analys, kreditgivningsprocess, bank, kreditinstitut, Swedbank, Föreningssparbanken, Sparbanksstiftelser, TAS-kommerzbank, Ukraina, IMF, Baltikum, Ryssland, Sverige, etablering, marknad.

Bakgrund: Oroligheter på finans- och bankmarknaden leder till finanskris som i sin tur återspeglar kreditrisker samt kreditförluster. Om oron växer obalanserat kan banker samt finansiella institut riskera sin position och i värsta fall gå i konkurs. Det medför att förtroendet från allmänheten och aktieägarna minskar.

Den finansiella turbulensen som råder idag började med bolånekrisen i USA där en av de större aktörerna, Lehman Brothers, gick i konkurs. Dock befinner sig den svenska marknaden i en lugnare position då statliga organ gör regelbundna likviditetsoperationer som jämnar marknaden. De statliga operationerna är inte till nytta för svenska företag som har etableringar utanför den svenska gränsen.

Problemformulering: Den finansiella turbulensen slog till hårt runt om i världen, inte minst i Sverige. Swedbank är en av bankerna i Sverige som drabbats hårdast. Banken har länge varit starkt etablerat i Sverige och har idag sträckt sig till utländska marknaden. Syftet med investeringarna var deras förtroende för den utländska finansmarknadens utveckling. När väl den finansiella marknaden började fluktuera gick inte Swedbanks förväntningar ihop med marknadsutvecklingen.

- ❖ Hur har den finansiella styrkan i verksamheten påverkats av oron på finansmarknaden?

Syfte: Syftet med denna studie är att analysera och beskriva företaget i relation till den rådande finansiella situationen. Vidare identifieras risker som påverkar branschen och dess rörelse.

Avgränsningar: Författarna har avgränsat sig till Swedbank samt hur de har påverkats av den finansiella turbulensen. Swedbank, som är en av de största bankaktörerna på den svenska marknaden, har drabbats hårt. Banken har, förutom i Sverige, hemmamarknader i Baltikum, Ryssland samt Ukraina. Författarna har valt att lägga mest tyngd på investeringen i Ukraina samt hur den rådande situationen i landet påverkar Swedbank. Anledningen till denna avgränsning är de anser affären som en riskfylld investering.

Metod: Författarna kommer att ta hänsyn till undersökningens validitet samt reliabilitet. Undersökningen kommer bland annat bestå av tre delar; explorativ, deskriptiv samt hypotesprövning. Författarna kommer att använda sig främst utav sekundärdata för att få en så neutral undersökning som möjligt.

Slutsatser: Kreditriskhanteringen inom Swedbank anses som en ond cirkel. För att minska kreditförluster och kundens återbetalningsförmåga krävs en välstrukturerad modell som genomsyrar hela verksamheten och beslutsfattande sker enhetligt. Vid etablering utomlands är det viktigt att kunna hantera sina värderingar och applicera dem i verksamheten utomlands. Dock bör hänsyn tas till olika kulturella faktorer och andra makroekonomiska aspekter. De länder där Swedbank etablerat sig anses ha liknande undermarknader, för att minska på risker krävs en väldiversifierad kreditportfölj. Med hjälp av kausalitetsteorin, en kombination av fyrkants- samt trekantsmodellen, beskrivs möjliga utfall och vad som händer om banken skulle hamna på obestånd.

Förslag till vidareforskning: Första kvartalsrapporten redovisades sent under studiens gång. Författarna anser därför att en vidare undersökning av Swedbanks kreditförluster samt dess utveckling genom kvartalen är intressant.

Författarna tycker även att det skulle vara intressant att vidare utveckla sammanslagningen av fyrkantsmodellen samt trekantsmodellen. Modellerna var för sig är starka och beskriver relationer och visar siffrorna i företaget. Det är när en fusion av dessa sker som kaos teorin uppstår.

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till alla som har medverkat i vår magisteruppsats. Särskild vill vi tacka vår professor Thomas Polesie som bidrog med värdefulla synpunkter och givande diskussioner. Det gjorde att vi kunde omvandla intresse och idéer till en berikande uppsats.

Göteborg, Maj 2009

Damla Kirdis

Nazli Nadjari

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemformulering.....	3
1.3 Syfte.....	3
1.4 Avgränsningar	3
1.5 Studiens fortsatta disposition.....	3
2. METOD.....	5
2.1 Urval	5
2.2 Informationssamling	5
2.3 Sekundär data	6
2.4 Primärdata.....	6
2.5 Angreppssätt	7
3. TEORI.....	8
3.1 Fyrkantsmodellen	8
3.2 Trekantsmodellen	10
3.3 Kaosteori.....	11
3.4 Kulturella skillnader	12
3.5 Risker.....	12
3.5.1 Kreditrisk	12
3.5.2 Operationella risker.....	13
3.5.3 Finansiella risker	13
<i>Ränterisk</i> –	13
<i>Valutarisk</i>	13
<i>Aktiekursrisk</i>	13
<i>Likviditetsrisk</i> –	13
3.6 Kreditgivningsprocess	14
3.6.1 Interna och externa bedömningar av återbetalningsförmåga	14
4. EMPIRI.....	15
4.1 Företagspresentation	15
4.1.1 Historia.....	15
4.1.2 Vision & värderingar	16
4.1.3 Strategi	16
4.1.4 Organisations struktur.....	16
4.1.5 Polycys och riktlinjer	16
4.1.6 Styrelse.....	17
4.1.7 Svensk kod för bolagsstyrning.....	17
4.2 Swedbanks bankmarknader	17
4.2.1 Svensk bankrörelse	17
4.2.2 Baltisk bankrörelse.....	18
4.2.3 Internationell bankrörelse	19
4.3 Swedbanks kreditgivningsprocess	24
4.4 Riskhantering och riskkontroll	24
4.5 Risk	25
4.6 Fyrkantsmodellen	28

4.7 Trekantsmodellen	32
4.8 Kvartalsrapport 1, 2009	36
5. ANALYS	38
6. DISKUSSION/REFLEKTION	46
7. FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING	50
KÄLLFÖRTECKNING:	51

Figurförteckning

Figur 1: Fyrkantsmodell	9
Figur 2: Trekantsmodellen	10
Figur 3: Organisationsstruktur	16
Figur 4: BNP-tillväxt, inflation samt bytesbalans i Sverige.	18
Figur 5: BNP- tillväxt, inflation samt bytesbalans i Baltikum.	19
Figur 6: BNP-tillväxt, inflation samt bytesbalans i Ryssland.	20
Figur 7: BNP-tillväxt, inflation samt bytesbalans i Ukraina.	20
Figur 8: Ramverk för kredithantering i Swedbank.....	26
Figur 9: Swedbanks Riskstruktur för indelning av operativa risker.....	26
Figur 10: Utvecklingen av Swedbanks marknadsrisken	27
Figur 13: Swedbanks ägarstruktur.....	35
Figur 14: Resultatutveckling	37

1. Inledning

Detta kapitel introduceras med en bakgrund till det valda ämnet. Med denna bakgrund redogörs problemdiskussionen som utgör grunden för problemformuleringen. Vidare beskrivs syftet med studien samt vilka avgränsningar som gjorts. Kapitlet avslutas med studiens fortsatta diskussion.

1.1 Bakgrund¹

Finanskris innebär oroligheter på bank- och finansmarknader som återspeglas speciellt genom växande kreditrisker och kreditförluster på banklån, det vill säga utlåning samt inlåning. Det är oväntade utvecklingar på aktie- och valutakurser samt oförutsedda ränteutvecklingar som utökar oron. Kreditförluster som sker hos bankerna medför höjda räntor samt högre krav på säkerheter som gör att det blir svårare för såväl företag som privatpersoner att låna. Då lågkonjunkturer och oroligheter fortsätter kan risken för bankkonkurser uppstå. Det kan medföra att allmänhetens förtroende för banksystemet rubbas. Risken för att detta skall ske kan hävas genom att exempelvis staten griper in och hjälper banker samt andra kreditinstitut som har det svårt.

Kreditförluster är kostnader som påförs rörelsens resultat och därigenom påverkar vinster och utdelningar. Det kan i sin tur resultera i åtgång av det egna kapitalet som i slutändan kan leda till nedgång, att hamna på obestånd.

Hos banker och andra kreditinstitut återfinns ett relativt litet eget kapital. De placeringar som sker finansieras dels genom inlåning från allmänheten och dels genom lån från andra finansinstitut samt lån på certifikat- och obligationsmarknaden. Skulle allmänhetens förtroende för banker rubbas finns det risk att stora uttag av inlåningsmedel sker, vilket leder till att banker kan få betalningssvårigheter, vilket i värsta fall kan leda till insolvens. Skulle en bank gå i konkurs skulle det även påverka andra banker och vidare påverka näringslivet på grund av beroendet i betalningssystemet. Detta kan i slutändan mynna ut i ett sammanbrott av det finansiella systemet, först lokalt och vidare internationellt.

I tider av finansiell turbulens är kreditförluster inte något som går att undvika, både i Sverige och internationellt. Med hjälp av en mer harmoniserad redovisningspraxis har förlustbegreppet blivit mer homogent i olika länder. Finansinspektionen gav 1991 ut enhetliga regler i Sverige för redovisning av kreditförluster, de omfattade samtliga banker och kreditinstitut.

¹ Kvist, A., et al. Finanskris

Under 1990-talet ökade antalet kreditförluster kraftigt runt om i världen. Sverige drabbades med kreditförluster motsvarande fem till sex procent av den totala utlåningen till allmänheten. Det innebar en kraftig försämring i jämförelse med 80-talets högkonjunktur, då de totala kreditförlusterna knappt uppgick till en procent.

En av orsakerna till högkonjunkturen var att i slutet av 1985 upphävdes de kreditpolitiska restriktionerna. Det ledde till att bankerna utan hinder kunde öka sin lönsamhet och satsa på volymtillväxt genom ökade utlåningar. De fick själva bestämma utlåningsgraden samt räntesatser på in- och utlåningar.² År 1989 avskaffades även valutaregleringen, vilket var den sista stora regleringen på den finansiella marknaden. Det medförde att investeringar utan begränsningar kunde ske utomlands.³

Då kreditförluster i bredare utsträckning än normalt leder till att banker och andra kreditinstitut måste vidta interna åtgärder. Vid sådana tider uppstår akuta nedskrivningsbehov vilket leder till sämre resultat och sämre värden i balansräkningen. Under 90-talets rådande turbulens var en av lösningarna att de befarade krediterna lyftes till ett separat bolag, ett dotterbolag, för att avvecklas på sikt. Nordbanken gjorde detta under våren 1992, då de bildade Secerum. På detta vis sprids nedskrivningarna av övervärderade tillgångar på flera år.

Stora kreditförluster under en längre period kan påverka det egna kapitalet negativt, det medför att ett kapitaltillskott blir nödvändigt. Att få privat riskkapital i turbulenta förhållanden är inte enkelt, därför har statliga räddningsoperationer växt fram. De innebär att staten själva tillskjuter riskkapital till drabbade banker och andra kreditinstitut eller garanterar lämnade lån och kapitaltillskott, detta i utbyte mot att de delvis blir statligt ägda.

De växande kreditförlusterna i början av 1990-talet medförde att statsgarantier gavs ut för de räntefria villkorslån som Första Sparbanken fick av ett antal andra sparbanker till en säkerhet på 70 procent av aktierna i Sparbanksgruppen. En statlig myndighet etablerades 1993, Bankstödsnämnden, och hade i uppgift att organisera den statliga krisfinansieringen och ge banksystemet en ny struktur. Efter 1990-talets turbulenta finanssituation avvecklades Bandstödsnämnden och ersattes av Insättarnämnden, en lagstiftning som godkändes 1996. I och med avskaffandet av Bankstödsnämnden slopades statsgarantierna och systemet utvecklades till att bankerna själva avsätter pengar i fonder.⁴

År 2008 inträffade ännu en störning på den finansiella marknaden. Det hela startade genom en allvarlig bolånekris som uppkom i USA. Både IMF och OECD (industriländernas samarbetsorganisation) ansåg att den turbulenta bolånemarknaden inte var kopplad till

² Körberg, I. et al. Bankaktiebolag

³ Kvist, A., et al. Finanskris

⁴ J. Lybeck, Finansiella kriser förr och nu (1992)

ekonomin i övrigt. Oroligheterna växte och alltfler banker berördes, till en början rubbades hela det finansiella systemet i USA och spred sig vidare till Europa.⁵

1.2 Problemformulering

Den finansiella turbulensen slog till hårt runt om i världen, inte minst i Sverige. Swedbank är en av bankerna i Sverige som drabbats hårdast. Banken har länge varit starkt etablerat i Sverige och har idag sträckt sig till utländska marknader. Syftet med investeringarna var deras förtroende för den utländska finansmarknadens utveckling. När väl den finansiella marknaden började fluktuera gick inte Swedbanks förväntningar ihop med marknadsutvecklingen.

- ❖ Hur har den finansiella styrkan i verksamheten påverkats av oron på finansmarknaden?

1.3 Syfte

Syftet med denna studie är att analysera och beskriva företaget i relation till den rådande finansiella situationen. Vidare identifieras risker som påverkar branschen och dess rörelse.

1.4 Avgränsningar

Författarna har avgränsat sig till Swedbank samt hur de har påverkats av den finansiella turbulensen. Swedbank, som är en av de största bankaktörerna på den svenska marknaden, har drabbats hårt. Banken har, förutom i Sverige, hemmamarknader i Baltikum, Ryssland samt Ukraina. Författarna har valt att lägga mest tyngd på investeringen i Ukraina samt hur den rådande situationen i landet påverkar Swedbank. Anledningen till denna avgränsning är de anser affären som en riskfylld investering.

1.5 Studiens fortsatta disposition

Kapitel 2 – metod: Detta kapitel beskriver proceduren till hur författarna praktiskt har genomfört studien. Den behandlar författarnas tillvägagångssätt vid insamling av information, vilka metoder som tillämpats och varför den valda metoden är den bästa för studien. Vidare anges vem eller vilka studien är tillämpad för.

Kapitel 3 – teori: Här presenteras den teoretiska bakgrunden till trekantsmodellen och fyrkantsmodellen. Författarna redogör varför modeller används samt till vilket syfte. Vidare beskrivs kulturella skillnader, kreditgivningsprocessen samt olika risker som kan uppstå i banker och andra kreditinstitut.

Kapitel 4 – empiri: Detta kapitel börjar med en företagspresentation som presenterar hur företaget hamnat där de är idag. Vidare appliceras de olika modellerna till det specifika företaget, Swedbank. Syftet med detta kapitel är att förklara hela verksamheten samt de olika marknaderna där etablering skett. En beskrivning om Swedbanks investering och affärer i

⁵ Artikel ur Nationalencyklopedin. ”Finanspolitik i kristider”

Ukraina. Författarna vill i detta kapitel lyfta fram för- och nackdelar med investeringen samt vilka som påverkas av den, även risker som kan uppstå.

Kapitel 5 – analys: Författarna avser i detta kapitel att koppla ihop den teoretiska bakgrunden med den empiriska delen. Syftet med detta kapitel är att analysera och sammanställa likheter samt skillnader mellan de olika delarna för att i nästa kapitel kunna svara på forskningsfrågorna.

Kapitel 6 – diskussion/reflektion: Här redogör författarna för sina slutsatser, vad de kommit fram till samt vilka framtidsutsikter som kan vara möjliga. Här beskrivs syftet med studien, vidare besvaras de forskningsfrågor som ställdes i början av studien.

Kapitel 7 – förslag till fortsatt forskning.

2. Metod

Detta kapitel beskriver proceduren till hur författarna praktiskt har genomfört studien. Den behandlar författarnas tillvägagångssätt vid insamling av information, vilka metoder som tillämpats och varför den valda metoden är den bästa för studien. Vidare anges vem eller vilka studien är tillämpad för.

2.1 Urval

Författarna valde att fördjupa sig i den nuvarande finans oron och dess effekter. När väl ämnet var bestämt inriktade sig författarna till bankrörelsen. Studien avgränsas till Swedbank på grund av all uppmärksamhet som uppstått kring deras affärer. En ytterligare avgränsning som gjordes var att studera Swedbanks affär i Ukraina och hur de påverkats av den turbulenta finansmarknaden.

Studien riktar sig till bankväsendet och intressenter som exempelvis investerare och aktieägare. Den tilltalar främst personer som förstår innebörden av finansiella termer. Den riktar sig även till studenter och andra som vill fördjupa sig i olika aspekter av de rådande finansomständigheterna.

2.2 Informationssamling

Relevans är en viktig aspekt vid insamling av information. Det innebär att undersökningen skall innehålla betydelsefull information för användaren. En relevant studie skall innehålla ett klart budskap och även vara neutral det vill säga att hänsyn tas till både för- och nackdelar. Validitet samt reliabilitet är två faktorer som författarna kommer att ta hänsyn till för en starkare studie. Validitet omfattar förmågan att mäta det som förväntas att mäta och reliabilitet avser tillförlitligheten i den information som anges.⁶

Studien kommer att delas upp i tre olika kategorier av undersökningar vilka är explorativa, deskriptiva samt hypotesprövande undersökningar. Den explorativa informationssamlingen sker för att skapa så mycket kunskap som möjligt inom ett problemområde. Den deskriptiva insamlingen består av att grundligt beskriva omständigheter som existerar och omständigheter som har existerat. Den tredje kategorin av informationssamling är den hypotesprövande undersökningen, den avser antaganden om hur relationer och ställningstaganden samspelar i verkligheten. Vidare kommer studien att ta hänsyn till både kvantitativa samt kvalitativa undersökningar.⁷

⁶ Eriksson, T.L., Wiedersheim, P-F. (2006)

⁷ Patel, R., Davisson, B., (1994)

Kvantitativ

Kvantitativa undersökningar är information som är mätbart. Det består av informationsmaterial och dess metod att utforma data. Exempel på en kvantitativ undersökning är enkäter där utgångspunkten är siffror som skall mätas. Fördelen med att använda den kvantitativa metoden är att informationen är korrekt samt pålitliga. Dock finns det även nackdelar. I den kvantitativa informationsinsamlingen tas inte hänsyn till de bakomliggande faktorerna utan slutsatsen dras utifrån siffermaterialet. Detta leder till att insamlad data ger en mer generell bild av verkligheten.⁸

Kvalitativ

Den kvalitativa metoden ger en djupare bild av verkligheten då informationen är mer ordagrann än den kvantitativa metoden. Exempel på en kvalitativ metod är intervjuer som spelas in och skrivs ner ord för ord. Genom följdfrågor kan intervjuaren få mer data av intervjupersonen vilket även leder till mer detaljerad datasamling. Fördelen med undersökningsmetoden är att hänsyn tas till de grundläggande faktorerna. Svagheter är att det tar mer tid att genomföra undersökningen än vad det gör med en kvantitativ metod.⁹

2.3 Sekundär data

Sekundär data består främst av fakta och beskrivningar och samlas på bästa sätt genom litteratur. Det är viktigt att ta till sig av olika aspekter och vinklingar av det som anges i litteraturen för att informationen skall vara neutral och tillförlitlig. Utgångspunkten ligger i att samla så mycket data som möjligt för att ge en korrekt bild.¹⁰

2.4 Primärdata

Primärdata är information som är källans ursprung. Data kan förvärfvas på olika sätt, ett exempel är genom personliga intervjuer. Intervjun kan vara strukturerad, vilket innebär att intervjuaren har en fastställd mall till sin användning. Med tanke på att datainsamlingen oftast är muntlig är det bra att använda sig av bandinspelning och därefter skriva ner det. Dock är det inte bara intervjumallen som är viktigt, intervjuaren skall även kunna beskriva intervjupersonens kroppsspråk och bedöma personens beteende.¹¹

I vissa fall kan även en sådan typ av primärdata vara kostsam för intervjuaren då intervjupersonen kan befinna sig på annan ort. Andra faktorer som kan påverka primärdata vid personlig intervju är anonymitet samt att kunna få en intervjutid.

Primärdata består inte enbart av personliga intervjuer, det kan även ske via telefon eller via e-mejl. Telefonintervju går oftast snabbare och är lönsammare. Dock kan det fortfarande vara lika påfrestande att ställa svåra och känsliga frågor. En annan svårighet är att intervjuaren inte kan se intervjupersonen och därmed inte kan läsa av personens beteende. Att samla primär

⁸ Eriksson, T.L., Wiedersheim, P-F. (2006)

⁹ Patel, R., Davisson, B., (1994)

¹⁰ Dahmström, K. (2005)

¹¹ Patel, R, Davidson, B., (1994)

data via mejl har både för och nackdelar. Fördelarna är att känsliga frågor kan ställas utan att intervjupersonen känner sig obekvämt samt att svaren som fås är mer genomtänkta. Nackdelen är att intervjupersonen inte förstår frågan som ställs och svarar felaktigt.¹²

Genom en fjärde sortens primärdata, enkätundersökning, kan även tillfrågade personer vara helt anonyma. Detta underlättar att ställa känsliga och komplexa frågor till de tillfrågade. Nackdelen är att det kan vara missvisande data beroende på deras kunskap och erfarenheter.¹³

2.5 Angreppssätt

I undersökningen vill författarna uppnå en så hög relevans som möjligt. Just därför kommer arbetet att utgå från det författarna anser som en god grund för en helhetsbild av forskningsområdet. Dock kommer neutraliteten fortfarande vara en viktig del av forskningen. Med anledningen av forskningsområdets aktualitet har vi valt att använda litteratur i den explorativa delen. I den deskriptiva delen valde vi att använda oss av aktuell information, för att kunna göra en hypotesprövning anpassad till situationer i dagsläget. Med anledningen av att mycket av den information som samlas återfås genom årsredovisningar och företagets hemsida har författarna valt att ta hänsyn till analytikernas samt kritikers artiklar. Detta för att få en tydligare bild av verksamhetens ställning. Författarna anser att en viss källkritik bör riktas mot den tillgängliga informationen. Med anledning av att det är ett färskt ämne i den pågående marknaden.

Den explorativa undersökningen valdes för att få kunskap inom området. Efter att ha fått kunskap kring olika modeller som studien kommer att innehålla, valde vi att bygga upp den deskriptiva delen. Det vill säga företagets agerande samt position på marknaden. Den deskriptiva delen kommer att behandla verksamhetens uppbyggnad för att få en bild av hur företaget fungerar.

Vidare har en kvalitativ samt en kvantitativ forskning gjorts i de olika delarna i studien. Detta är en väsentlig del i vår undersökning med anledning av hypotesprövningen, som behandlas i sista avsnittet. I hypotesprövningen har vi scenarier som vill säga vad som kan inträffa och vilka möjliga scenarier som verksamheten kan stå inför. Det är även i hypotesprövningen som författarna uttrycker sina egna tankar och antagande.

Datainsamlingen har skett genom litteratur samt internetsidor. Dock har författarna valt att hämta information ur årsredovisningar och kvartalsrapporter. Neutraliteten uppnås genom att redovisa olika modeller som hjälper både författarna och läsaren att dra egna slutsatser.

¹² Wiedersheim, K. (2005)

¹³ Ibid.

3. Teori

Här presenteras den teoretiska bakgrunden till trekantsmodellen och fyrkantsmodellen. Författarna redogör varför modeller används samt till vilket syfte. Vidare beskrivs kulturella skillnader, kreditgivningsprocessen samt olika risker som kan uppstå i banker och andra kreditinstitut.

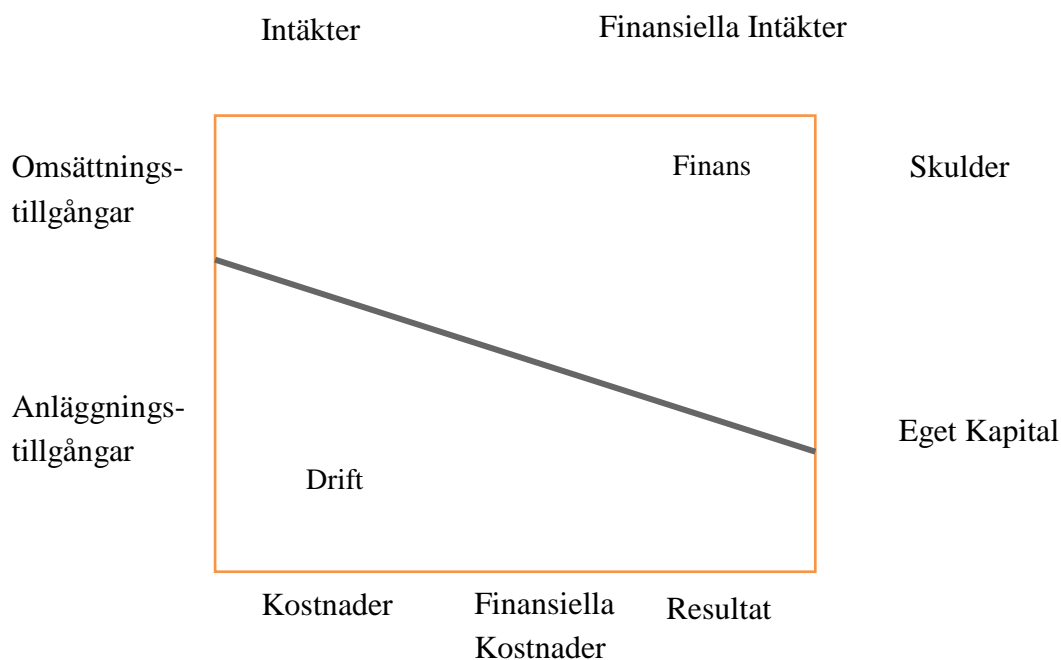
3.1 Fyrkantsmodellen¹⁴

Hur ekonomiska modeller framkommer kan i många fall bero på exponering, transparens samt kommunikation. Alla företag har en viss öppenhet genom sina externa rapporter och de siffror som redovisas för externa intressenter. Det svåra är att veta vad som ligger bakom siffrorna samt hur de uppkommit.

Ekonomiska modeller används ofta för att reflektera verkligheten med hänsyn till de aspekter som användaren är intresserad av och vilka förutsättningar denne har. Vilka kunskaper och erfarenheter användaren har samt vilka förväntningar och krav på information som skall lämnas är utgångspunkten för att skapa en anpassad ekonomisk modell. Tillförlitligheten i den information som anges är ett viktigt element, dels för att bygga upp modellen på ett trovärdigt sätt och dels för att stärka förtroendet för den.

Fyrkantsmodellen är en modell som översiktligt visar relationen mellan interna samt externa aspekter. Den visar sambandet mellan olika element inom en organisation och hur de förhåller sig till varandra. Den redovisar dock inte detaljer och bakomliggande faktorer men ger en bild över hur organisationer ser ut och vilket slags företag det är. Fyrkantsmodellen är en slags sammankoppling mellan en helhetsbild och enskilda detaljer som vid sammanställningen bekräftar vad som händer inom företaget. En sådan kvantitativ analys över en längre period kan avslöja en del och väcka följdfrågor hos analytikern.

¹⁴ Polesie, Drift och finans- aspekter på företags ekonomi, 1995

Figur 1: Fyrkantsmodell (Polesie, Drift och finans- aspekter på företags ekonomi, 1995)

Sidorna av fyrkantsmodellen redovisar företagets balans- och resultaträkning. Den vertikala axeln visar hur företagets balansräkning är utformad. Medan de horisontella axlarna redovisar företagets resultaträkning. Intäkter ligger i relation med marknaden och konsumenterna, detta förhållande avspeglar det yttre. Det interna förhållandet återfinns genom organisationens kostnader. Tillgångar balanseras med skulder och eget kapital.

Det som får modellen att hänga samman är bokföringens följdriktighet, debet och kredit. Debet sidan visar vilka anläggningstillgångar, eget kapital, årets resultat samt vilka kostnader företaget har vilket påvisar driften. Kreditsidan visar finansieringen genom omsättningstillgångar, skulder samt intäkter. Genom att ställa upp sådana modeller under ett tidsförlopp uppstår år efter år frågor om hur mycket kapital som finns. Exempel på sådana frågor är varifrån kapitalet har uppstått, var intäkterna kommer ifrån, vilka är kostnaderna är, företagets resultat samt prognoser över hur det kommer att se ut i framtiden. Den information som ges med hjälp av ekonomiska modeller är förändringar i förhållande till olika tidsperioder. Fyrkantsmodellen ger indikationer om hur drift, dvs. konkreta handlingar, och finans påverkar varandra.

Modellens form avslöjar vilken typ av organisation det är. Om fyrkanten exempelvis är lång och smal är det ett kapitalintensivt företag. Däremot om modellen är lång och bred, är det antingen ett tjänsteföretag eller företag som inte behöver mycket kapital till sina produkter/tjänster.¹⁵

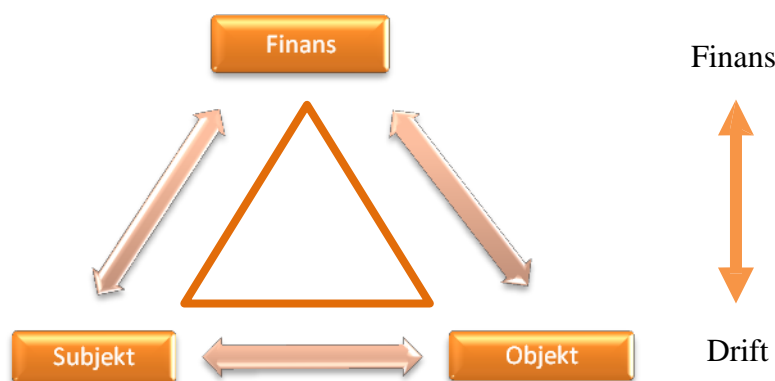
¹⁵ Polesie, Drift och finans- aspekter på företags ekonomi, 1995

3.2 Trekantsmodellen¹⁶

Trekantsmodellen är en integrerad analys modell som metodiskt hjälper till att beskriva en organisation och dess verksamhet. Det är en integrerad modell som enkelt kan anpassas till olika behov inom olika branscher. Denna modell består av tre hörnstenar vilka är finans, subjekt samt objekt.

- γ *Finans* – Beskriver ett företags ekonomiska situation. Det kapital som förvärvas vid avyttring av produkter samt tjänster.
- γ *Objekt* - En framställning av organisationens operativa verksamhet. Vilka produkter samt tjänster verksamheten erbjuder.
- γ *Subjekt* - De humankapital inom organisationen. Det är viktigt på grund av att humankapitalet är en förutsättning för organisationens framgång samt förmåga att växa.

Till skillnad från en företagsanalys som utgår från siffror tar trekantsmodellen även hänsyn till icke kvantitativa aspekter.¹⁷ Organisationer har i syfte att vinstmaximera och det kan hända att fokus ligger på kvantitativa aspekter. Detta på grund av att siffror är mer pålitliga och enklare att hantera. För att ett företag långsiktigt skall kunna fortsätta med god tillväxt samt goda resultat blir det även viktigt att se till de kvalitativa, subjekt samt objekt, aspekterna inom organisationen. För att kunna göra en företagsanalys av kvalitet och för att kunna få en så bra helhetsbild som möjligt krävs mer än bara finansiella faktorer. Trekantsmodellen kopplar samman dessa hörnstenar för att på ett optimalt sätt kunna kartlägga och beskriva en verksamhet.

Figur 2: Trekantsmodellen, (Polesie & Jansson, Trekantsmodellen, 2006)

Eftersom trekantsmodellen är till för att beskriva företaget genom att ta hänsyn till kvalitativa aspekter används vidare fyrkantsmodellen för att med kvantitativt beskriva företaget.

¹⁶ Polesie, Företag i förändring – en studie av identitet och ekonomi, 1990

¹⁷ Jansson, C., Lerverk – beskrivning av ett företag, 2008

3.3 Kaosteori

”Kaosteorin är den kvalitativa studien av det instabila aperiodiska beteendet i det deterministiska ickelinjära dynamiska systemen” (Kellert, 1993, P.2).

Aperiodiska beteenden iaktas då en beskrivande variabel saknas. Det kaotiska systemet är känsligt för ursprungliga förhållanden. För att kunna studera olika beteenden och för att kunna förutspå framtida förhållanden krävs ett utförligt underlag för prognos. I beskrivningen av det kaotiska systemet sker regelbundna upprepning av omvärlden. Modellen är utformad på grund av komplikationer till att förutse framtida händelser. Därför används kaosteorin bland annat för att prognostisera konjunkturcykler.

Kaosteorin kan användas inom olika sammanhang beroende på vad som studeras. Teorin kommer i denna studie appliceras vid en sammanslagning av fyrkants- och trekantsmodellen. Detta för att återge en helhetsbild av den komplexa situation som råder i dagen samhälle. (<http://www.12manage.com>)

3.4 Kulturella skillnader¹⁸

Det är viktigt att tänka på vilka kulturella skillnader som finns på olika geografiska platser. Innan en etablering görs skall undersökningar ske om vad landet i fråga har för relation till företagets produkter/tjänster. Det gäller att skapa en behovsanpassad produkt/tjänst stock. Vid nya etableringar skall hänsyn tas till behov, önskemål och vilken efterfrågan som finns med hänsyn till kulturella faktorer.

Kulturella styrkor

Den kulturella omgivningen består av institutioner och andra krafter som påverkar samhällets grundvärderingar, förmånsrätter och beteende. Dessa kan vidare ha en inverkan på företagets försäljning av vissa produkter/tjänster.

Kulturell förstörelse

Det har riktats kritik på hur marknadsföringssystemet påverkar människor. Det kan till exempel vara olämpliga reklamfilmer som på lång sikt leder till kulturell förstörelse.

3.5 Risker

Risk är något som mäter sannolikheten på att en händelse inträffar och vad konsekvenserna skulle ha varit för företaget. Risk kan uppstå genom pågående intern process eller genom framtida interna/externa händelser. De risker som är vanliga inom bankorganisationer samt andra kreditinstitut är kreditrisk, finansiella risker samt operationella risker.¹⁹

3.5.1 Kreditrisk

Kreditrisk skapas genom att investerarens kreditvärdighet ändras. Ändringen leder till att investeringsvärdet försämras.²⁰ I bankbranschen är det kredittagarens kreditvärde som ändras oförutsägbart, vilket leder till att kredittagaren inte kan fullgöra sin förpliktelse mot kreditgivaren. I bankbranschen handlar det även om att säkerheten inte täcker fordran.²¹

Skräckscenariot är att investeraren går i konkurs vilket leder till att fordringen blir värdelös. Exempel på sådant scenario är då investeraren investerar i en bolagsobligation och bolaget går i konkurs vilket leder till att investeraren inte får sina placeringar återbetalda. Ett mildare scenario är då investeraren satsar på en tillgång och marknadsvärdet faller. Kreditrisk handlar oftast om inlåning och utlåning. Så länge investeraren inte betalar tillbaka hela fordran så har företaget kreditrisken.²²

¹⁸ Kotler et al.

¹⁹ Swedbanks hemsida. Risk och kapitaltäckning, ordlista

²⁰ Wikipedia, sökord: Kreditrisk

²¹ Swedbanks hemsida. Risk och kapitaltäckning, ordlista

²² Wikipedia, sökord: Kreditrisk

3.5.2 Operationella risker

Operationella risker styrs av den mänskliga faktorn som leder till att förluster kan uppkomma.²³ Exempel på operationella risker är icke ändamålsenliga eller otillräckliga interna kontrollprocesser eller rutiner, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser.²⁴

3.5.3 Finansiella risker

Osäkerheten kring framtida värde skapar de så kallade finansiella riskerna. Denna risk kan företag dela in i två huvudtyper: Marknadsrisken som beskriver tillgångprisernas utveckling samt likviditetsrisken som beskriver hur motparten fullgör sina åtaganden.²⁵

Marknadsrisk inkluderar även ränterisk, valutarisk samt aktiekursrisk och dess utveckling. Dessa risker leder till att nettot av företagets tillgångar och skulder faller i värde. Likviditetsrisk avser enbart betalningsförmåga vid förfallotidpunkten utan att några extra kostnader uppstår, som exempelvis dröjsmålsränta etc.²⁶

Ränterisk – Ränterisk som även kallas för kursrisk är mått på hur kursen eller räntan förändras i procentenheter. Exempel på en sådan risk är när räntebundna investeringar eller lån som förändras i takt med att statens marknadsräntor ändras med en procentenhet.²⁷ Själva ränteriskmåttet kallas för duration. Duration mäter en tillgångs procentuella värdeförändring.²⁸

Valutarisk – Valutarisk innebär att värdet på tillgångar och skulder i utländsk valuta beror på växelkursen. Det kan vara till företagets nackdel vid omräkning till svenska kronor eller tvärtom.²⁹

Aktiekursrisk – Aktiekursrisken är den risk som företaget har i sitt innehav av aktier. Aktiekursen kan utvecklas både positivt och negativt. Åt vilket håll kursen än går påverkas aktien av marknadsförändringen.³⁰

Likviditetsrisk – Risken att det inte finns en aktiv marknad som är väl fungerande.³¹ Likviditetsrisken avser även betalningsförmåga vid förfallotidpunkten utan att några extra kostnader uppstår.³²

²³ Första AP-fondens hemsida, www.ap1.se

²⁴ Swedbanks hemsida. Risk och kapitaltäckning, ordlista

²⁵ Första AP-fondens hemsida

²⁶ Swedbanks hemsida. Risk och kapitaltäckning, ordlista

²⁷ Wikipedia, sökord: Kreditrisk

²⁸ Första AP-fondens hemsida

²⁹ Riksgäldens hemsida

³⁰ Swedbanks hemsida. Risk och kapitaltäckning, ordlista

³¹ Riksgäldens hemsida

³² Swedbanks hemsida. Risk och kapitaltäckning, ordlista

3.6 Kreditgivningsprocess

Kreditgivning är en del av bankernas kärnverksamhet, just därför är behovet av bedömningen, mätningen samt hantering av kreditrisken stor. Det är två aspekter som avgör kreditrisken. Dessa aspekter är kundens återbetalningsförmåga samt säkerheterna som ställs mot krediten. Den aspekt som anses vara det mest väsentligaste är återbetalningsförmågan som blev allt viktigare efter 1990-talets bankkras.³³

Kreditgivningen fungerar genom att kunden lämnar säkerhet på lån till kreditinstitut, där kreditinstituten försäkras sig för betalningar från kredittagaren. Oftast beviljas krediter endast om de har goda grunder till att de kan uppfyllas.³⁴

Instituten granskar kundens ekonomiska situation och bedömer kundens förmåga att kunna fullborda återbetalningar. I själva bedömningen ligger en stor tyngd på kundens fortlevnad samt framtidsmöjlighet.³⁵

Säkerheter tas i form av fast eller lös egendom. Egendomen blir en slags säkerhet där kreditgivaren har rätt att sälja den pantsatta egendomen vid förekommande betalningsproblem. Detta sker för att få betalt för de fordringar instituten har. Rätten får banken genom standardiserade avtalsformulär.³⁶

Kreditgivaren beviljar oftast inte något lån förrän han fått säkerheten. Kreditgivaren kan bevilja lån innan han får säkerheten men kreditgivaren har fortfarande rätten kvar att undanröja avtalet om det skulle anses nödvändigt.³⁷

3.6.1 Interna och externa bedömningar av återbetalningsförmåga³⁸

Själva kreditgivningsprocessen börjar med att kreditgivaren uppskattar kundens konkursrisk. När väl kreditgivaren har bedömt kundens förmåga, klassificeras kunden utifrån en riskaspekt, både kvalitativt samt kvantitativt. Kreditgivningen slutförs med en kompletterande uppgift om lånet. Den kompletterande informationen är de interna bedömningarna, exempel på sådan information är lånebelopp, säkerheten, värdet av säkerhet etc.

Den interna bedömningen avgör lånets samt kundens återbetalningsförmåga utifrån underlag. Den externa bedömningen görs på marknaden och för företagare. Undersökningen fokuserar på kundens konkursrisk vilket kan vara en komplettering till kreditgivarens egna bedömningar.

³³ Sveriges riksbank/riksbanken, elektronisk

³⁴ Lennander 2006

³⁵ Svensson 2003

³⁶ Konsumentbankbyrån, elektronisk

³⁷ Lennander 2006

³⁸ Sveriges riksbank/riksbanken, elektronisk

4. Empiri

Detta kapitel börjar med en företagspresentation som presenterar hur företaget hamnat där de är idag. Vidare appliceras de olika modellerna till det specifika företaget, Swedbank. Syftet med detta kapitel är att förklara hela verksamheten samt de olika marknaderna där etablering skett. Författarna vill i detta kapitel lyfta fram för- och nackdelar med investeringen samt vilka som påverkas av den, även risker som kan uppstå.

4.1 Företagspresentation

4.1.1 Historia³⁹

Swedbanks historia sträcker sig till 1820-talet. Den allra första sparbanken som bildades under denna tid kom att kallas "Första sparbanken". Med europeisk förebild etablerades den första banken i Göteborg. Utvecklingen fick fart och inom åtta år fanns det ca 498 sparbanker i Sverige. När tillväxten var stor och banken hade lärt sig mycket av marknaden, började sparbankerna slå ihop sig och år 1992 bildades "Sparbanken Sverige AB". I denna sammanslagning ingick inte alla sparbanker utan av totalt 498 kontor valde 90 att fortsätta som fristående sparbanker. Dock fortsatte det att samarbeta med Sparbanken Sverige.

Swedbank startade sin verksamhet som jordbrukskassor, de försökte täcka jordbrukets växande kapitalbehov. År 1915 bildades den första jordbrukskassan i Västerhaninge utanför Stockholm. 1974 bytte jordbrukskassan namn till Föreningsbanken. Samma år som Sparbanken Sverige bildades, 1992, omorganiserades även föreningsbankerna, ca 350 kontor, till ett sammanhållet bankaktiebolag, Föreningsbanken AB. De båda aktiebolagen noterades på Stockholms fondbörs 1994 respektive 1995.

År 1997 beslöt styrelserna i Sparbanken Sverige och Föreningsbanken en samverkan mellan bolagen. Detta ledde till att Föreningssparbanken bildades. År 2005 tog banken ytterligare ett steg fram i utvecklingen och växte på finansmarknaden. Den baltiska banken Hansabank förvärvades i början av 2005. Föreningssparbanken förvärvade 98 procent av Hansabanks aktier.

Det nuvarande namnet, Swedbank, fick de under 2006. Syftet var att koncernen skulle ha ett gemensamt namn. September 2008 bytte även den baltiska banken namn till Swedbank. Under juli 2007 förvärvades ännu en utländsk bank, TAS-Kommerzbank, i Ukraina.

³⁹ Swedbank elektronisk, Bankens historia.

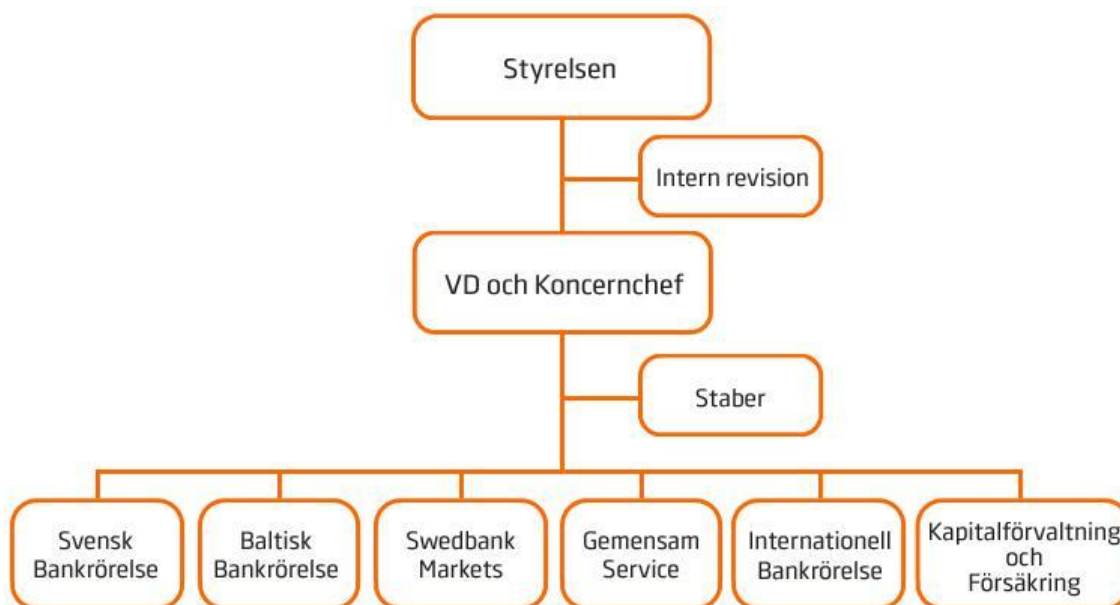
4.1.2 Vision & värderingar

Swedbank vill bli ett ledande institut på marknaden som de är verksamma i. De anser att de kan bli ledande genom att ha den högsta kundtillfredsställelsen, den bästa lönsamheten samt genom att bli den mest attraktiva arbetsgivaren. Swedbank bedömer att de kan nå sina mål genom att upptäcka kundernas behov och tillmötesgå dessa. Vilket enligt Swedbank leder till ett ökat företagsvärde. Swedbank beskriver sina värderingar genom fyra nyckelord: resultatnriktad, öppna, innovativa samt engagerade.⁴⁰

4.1.3 Strategi

Koncernen har en strategi som bygger på att vara lättillgängliga för allmänheten. Kontorsrörelsen skall vara lokaliserad, närvarande samt välutbyggd. Swedbank vill skapa starka kundrelationer på befintliga marknader, både inom Sverige och utanför den svenska gränsen.⁴¹

4.1.4 Organisations struktur

Figur 3: Organisationsstruktur, www.swedbank.se

4.1.5 Policys och riktlinjer

Policyn fastställs av Swedbanks styrelse. Riktlinjerna bestäms av verkställande direktören eller den han utser. Policyn omfattar verksamhetens finansiella -, kredit -, operationella – och övriga risker. Den omfattar bland annat etik, kommunikation, säkerhet och miljö. Syftet med policyn samt riktlinjerna är att bevara och utveckla verksamhetens värde samt att bevara förtroendet hos allmänheten.⁴²

⁴⁰ Swedbank elektronisk

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid.

4.1.6 Styrelse⁴³

Styrelsen delas i in tre kommittéer; kompensationskommitté, kreditkommitté och revisionskommitté. Dessa kommittéer är utformade utifrån de aktuella bolagsstyrningsprinciperna. Kommittéerna utgör även beslutanderätten för personerna i styrelsen. Till exempel är det endast kreditkommittén som har rätten att fatta beslut, de övriga kommittéer är bara beredande.

4.1.7 Svensk kod för bolagsstyrning

Syftet med den svenska koden för bolagsstyrning är att skapa självreglering i den svenska affärssektorn. Den är även till för att öka förståelsen och förtroendet hos den utländska investeraren och andra aktieägare på den globala marknaden. Principen för koden grundar sig på ”uppfyll eller förklara”.⁴⁴

4.2 Swedbanks bankmarknader⁴⁵

Swedbank har bankrörelse bland annat i Ryssland, Ukraina samt i de baltiska länderna. I de baltiska länderna har riskarbete samt kreditarbete ökat. Anledningen till den successiva ökningen är inte bara den makroekonomiska delen. Den svaga utvecklingen i ländernas ekonomi ledde till att Swedbank fick reservera kapital till kreditförluster, det vill säga öka sina befarade kreditförluster. I till exempel Ukraina har Swedbank stora kreditförluster på grund av utlåningar där kunder har återbetalningsproblem.

4.2.1 Svensk bankrörelse

År 2008 sjönk den svenska konjunkturen två kvartal i rad vilket ledde till att den svenska BNP-tillväxten försämrades. Med anledning av den minskade efterfrågan samt finansieringsproblemet förväntades även investeringsbasen minska.

I september 2008 kollapsade Lehman Brothers som gjorde att den svenska kreditmarknaden drogs ner i oron. Det minskade förtroende samt den höga efterfrågan på statspapper drabbade marknadsutvecklingen. Likviditetsproblemet som USA hade, påverkade euroområdet som i sin tur drabbade den svenska finansmarknaden. Oron blev allt större då utländska placerare började sälja svenska bostadsobligationer. Följdproblemet blev att efterfrågan på bostadsobligationerna minskade och bostadsobligationsräntorna steg. I takt med den globala finansornen ökade de globala internbankräntorna kraftigt.

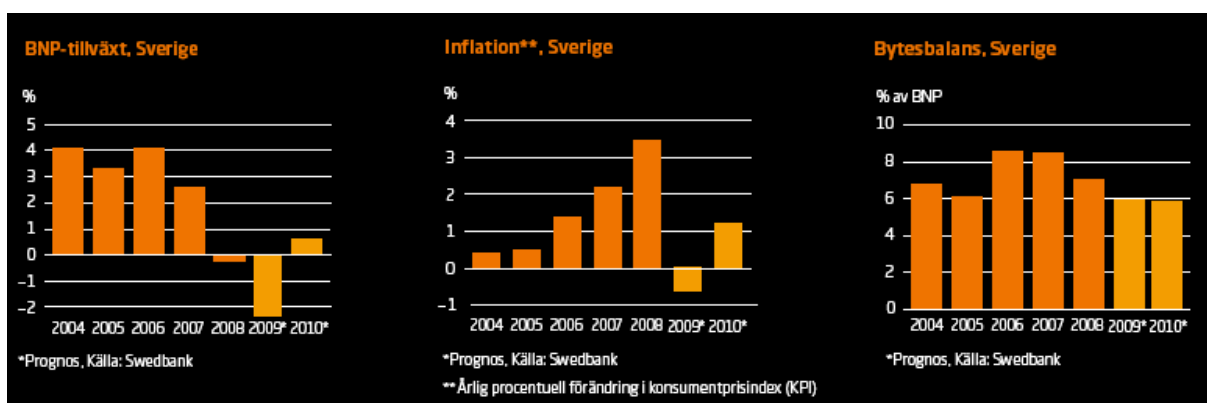
⁴³ Swedbank elektronisk

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Swedbanks årsredovisning 2008

Riksbanken försökte lugna ner den svenska marknaden genom likviditetsoperationer och började låna ut likviditet till svenska banker. Regeringen byggde en stabilitetsplan för att hålla marknaden stabil och även för att garantera de svenska bankernas återfinansiering.

Undersökningar från nationalräkenskapen för 2008 visar att BNP i Sverige har sjunkit under fyra kvartal i rad. Detta innebär att Sverige befinner sig i en recession för första gången sedan 1990. Framförallt under det fjärde kvartalet blev det en allt kraftigare bromsning i ekonomin med ett BNP-fall på ca fem procent. Prognoser tyder på att den svenska ekonomin kommer fortsätta att sjunka. Det med anledning av att den inhemska efterfrågan kommer att minska ytterligare under 2009. I slutet av 2008 kom även en kraftig minskning på exporten. Exporten reducerades med sju procent och blev ett av de största fallen sedan år 1985.

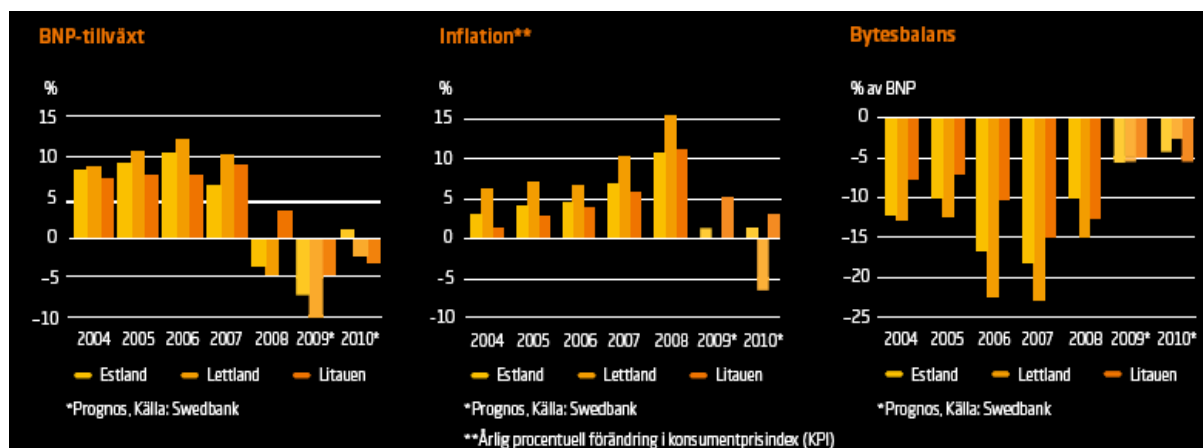

Figur 4: BNP-tillväxt, inflation samt bytesbalans i Sverige. Källa Swedbanks årsredovisning 2008

4.2.2 Baltisk bankrörelse

I de baltiska länderna drabbades ekonomin med det stigande oljepriset. Det ledde till att inflationen steg till tvåsiffriga tal. Genom den ökade inflationen minskade exportmarknaden samt den inhemska efterfrågan. Den globala krisen ledde till att kreditefterfrågan minskade hos hushåll samt hos företag, därmed minskade kreditexpansionen i Baltikum. Första halvåret 2008 gick Estland samt Litauen in i en lågkonjunktur och ekonomin fortsatte falla. Estland minskade sin BNP med 9.4 procent och Litauen med 10.5 procent.

BNP förväntas falla ytterligare under 2009. Swedbank nämner i sin årsredovisning, 2008, om att de förväntar att dessa länder kommer ha en fallande BNP fram till år 2011, när väl konjunkturen gradvis börjar jämna ut sig. Anledningen till detta är att den svaga konjunkturen leder till att exportaffärerna för de baltiska länderna kommer att vara begränsad. Exportmarknaden motsvarar en stor del av Baltikums industri, när den delen går dåligt faller styrkan på marknaden.

Figur 5: BNP- tillväxt, inflation samt bytesbalans i Baltikum. Källa: Swedbanks årsredovisning 2008

Den baltiska ekonomin befinner sig i en konsolideringsprocess som innebär att obalansen på marknaden kommer att minska stegvis. Tecken som uppmuntrade en minskad konsolidering under 2005-2007 var den låga räntan, den goda kapitaltillgången, stigande priser på tillgångarna samt den växande arbetsmarknaden. I dagsläget råder en förbättring åt det ökade hushållssparandet samt den minskade skulduppbyggnaden. Det tyder på att bytesbalansunderskottet har minskat i takt med det reducerade importbehovet.

I slutet av 2008 visade det sig att inflationen i Estland var 7.0 procent och i Litauen 8.5 procent. Lettland som hade en inflation på 17.0 procent i mitten av 2008, visar i dagsläget en nedgång. Under 2008 fick Lettland stödlån av IMF på 7.5 miljarder euro. Kravet för lånet var att den finansiella politiken skärps samt att en förstärkning på deras ekonomiska konkurrenskraft sker. Lettland har lagt investeringsaffärerna i den offentliga sektorn på is, de kommer även skära ner på arbetskraften. Det bör läggas en större tyngd på tillväxtfrågorna för att kunna bygga upp en god ekonomisk utveckling i de baltiska länderna.

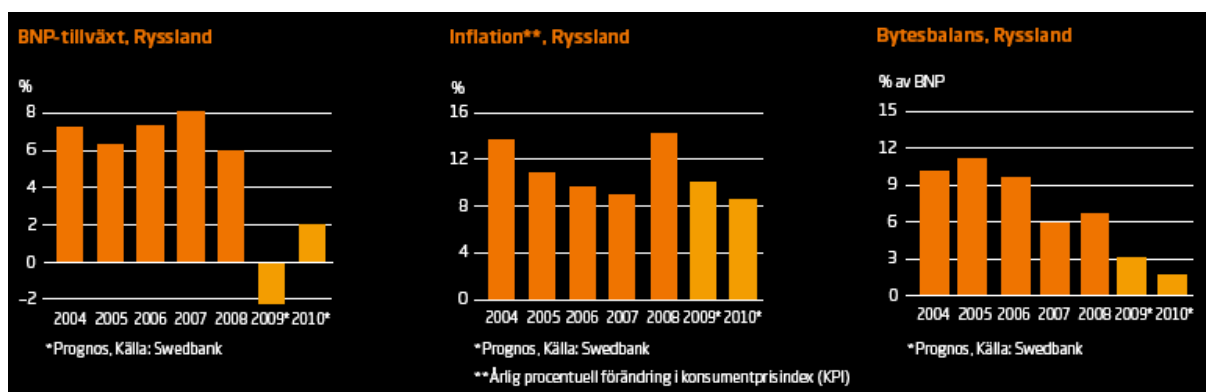
Sedan 2004 har den baltiska valutan en koppling till euro och ingår i ERMII, som är förstadiet för EMU. Det som är gemensamt för de baltiska länderna är steget in i EMU, men på grund av den höga inflationstakten har förhandlingarna skjutits fram i tiden.

4.2.3 Internationell bankrörelse

Ryssland

Det fallande oljepriset samt den globala finanskrisen har förändrat Rysslands ekonomi. Vilket även kommer leda till en svagare BNP-tillväxt under 2009. Ryssland har länge haft en period med stark tillväxt. Under 1999-2007 växte landets ekonomi i genomsnitt med 7 procent per år. I takt med stigande råvarupriser samt oljepriser och den stora inhemska efterfrågan gjorde att den ekonomiska utvecklingen tappade farten. Detta ledde till att inflationen steg drastiskt samtidigt som bytesbalansöverskotten minskade.⁴⁶

⁴⁶ Swedbanks årsredovisning 2008

Figur 6: BNP-tillväxt, inflation samt bytesbalans i Ryssland. Källa: Swedbanks årsredovisning 2008

Det reducerade råoljepriset är den största faktorn som rubbar landets ekonomi, den har sjunkit från 150 dollar till drygt 40 dollar, under den rådande finanskrisen. Moskvabörsen har rasat med drygt 70 procent, vilket har pressat den ryska valutan till en historiskt låg nivå, både mot dollar och mot euro. Den ryska regeringen förväntar sig att landets ekonomi kommer att falla med ca två procent. Anledningen till detta är att det inte bara är oljeindustrin som har fluktuerat, utan även byggsektorn samt handelsektorn. Ryska regeringen antar vidare att BNP-tillväxten kommer att sjunka med 0.5 procent. Dock räknar de med en ekonomisk tillväxt på 6 procent för hela år 2008. Anledningen till den sex procentiga tillväxten är det väl diversifierade näringslivet. För att kunna hålla kvar denna takt krävs en mer strukturerad samt attraktiv företagsklimat. Orsaken till just denna återgård är för att en tredjedel av landets export och 15 procent av BNP kommer från olja och gas.⁴⁷

Ukraina⁴⁸

Efter parlamentsvalet 2007 fick Ukraina en ny regering. Julia Tymosjenko blev premiärminister i landet. Fortfarande var den politiska osäkerheten kvar i Ukraina, nu med större obalans. Swedbank gjorde under 2007 en analys av BNP-tillväxten i Ukraina och prognostiserade den till 7 procent samt 6.5 procent under 2008.

Figur 7: BNP-tillväxt, inflation samt bytesbalans i Ukraina. Källa Swedbanks årsredovisning 2008

⁴⁷ Swedbanks årsredovisning 2008

⁴⁸ Swedbank Östersjöanalys Nr 12: 18 oktober 2007

Swedbanks prognos för Ukraina innan köpet av TAS-kommerzbank:

BNP-tillväxt			Inflation			Bytesbalans			Budgetsaldo		
(%)			(KPI,%)			(% av BNP)			(% av BNP)		
2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
7,1	7,0	6,5	9,1	11,0	9,5	-1,6	-4,2	-5,7	-0,7	-3,0	-3,0

I takt med den nya regeringen spekulerades det om att Ryssland skulle höja gaspriset ytterligare. Med tanke på att Ukrainas industri är energiintensiv kommer det leda till ekonomiska effekter. I rapporten nämner de att vid eventuella prishöjningar kan även Ukrainas utveckling påverkas. Den snabba utvecklingen ligger i landets industri, den har utvecklats från 31,6 procent 2001 till 43,8 procent 2006. Detta kan enligt Swedbank leda till att Ukraina tappar fart i utvecklingen.

Swedbank nämner i rapporten att Ukrainas ekonomi har gått ur spår vid valet på grund av den politiska tävlingen. Just därför hade Swedbank kommit fram till att budgetunderskottet skulle stiga med ca 1 % av BNP förra året till dryga 3 % av BNP under 2007.

Ukraina är ett utvecklingsland vilket betyder att de är beroende av utländsk finansiering. Då tillväxten på marknaden var i genomsnitt 7,4 procent (2000–2007) ledde det till kreditexpansion. Under 2008 nådde tillväxten sin gräns och gav ekonomiska fluktuationer samt växande inflation, 70-procentig kreditillväxt och ett stigande underskott i bytesbalansen. När den finansiella turbulensen skakade världen reducerades utlåningen till de ukrainska bankerna. Detta på grund av att deras kreditvärdighet skrivits ner.⁴⁹ Det medförde att de ukrainska bankerna inte fick några lån och landets ekonomi tvärnitade.⁵⁰

Ukrainas BNP-tillväxt sjönk under fjärde kvartalet (2008) till två procent. Inte nog med de påfrestande situationer landet ställts inför, påförs ekonomin även av den utdragna politiska turbulensen. De politiska svårigheterna medför att förbättringsarbetena försenas.⁵¹ Under januari och februari 2009 krympte Ukrainas ekonomi med 25-30 procent, vilket skapade stora oroligheter bland Swedbanks intressenter. Swedbank har ökat sina utlåningar i Ukraina med 55 procent sedan förra året, från 12,3 miljarder till 19,2 miljarder kronor. Det gjorde dem till landets tolfte största bank.⁵² Vid årsskiftet 08/09 uppgick utlåningen i Ukraina till 1,5 procent av den totala utlåningen i Swedbank. Varav tre fjärdedelar av utlåningen har skett i dollar.⁵³

Cirka 60 procent av Ukrainas utlåning sker till utländsk valuta, på grund av att den ukrainska valutan, hryvnian, har störtat i värde. I Swedbank sker den övervägande delen av utlåningen i

⁴⁹ Swedbank, Risk och kapitaltäckning, 2008

⁵⁰ Dagens Industri, ”Riskerna stiger i Ukraina” 2009

⁵¹ Swedbank, Risk och kapitaltäckning, 2008

⁵² Dagens Industri, ”Riskerna stiger i Ukraina” 2009

⁵³ e24. ”Swedbanks krisgrupp till Ukraina”

dollar. Att den inhemska valutan har reducerat i värde förorsakar en ökad skuldsättning i landet och gör att risken för kreditförluster ökar.⁵⁴

Ukraina har utlandsskulder på 105 miljarder dollar. Den inhemska valutan har reducerats kraftigt, närmare 50 procent mot dollarn. Den ukrainska börsen har totalt tappat 85 procent av sitt värde.⁵⁵ I samband med de finansiella svårigheterna på kreditmarknaden drabbades Ukrainas banksystem hårt. Detta på grund av att världsmarknadspriset på landets främsta exportvara, stål, har rasat med 40 procent. I samma veva höjde ryska Gazprom gaspriserna vilket medförde att även importen fördyrades.⁵⁶

Internationella valutafonden

I november 2008 beviljade den Internationella Valutafonden, IMF, ett lån på 127 miljarder kronor till Ukraina för att stabilisera ekonomin. Den stigande inflationen i Ukraina gjorde att en tvåårigplan upprättades tillsammans med IMF, för att begränsa inflationen och rädda instabila banker. I slutet av oktober 2008 antog det Ukrainska parlamentet en lag som förenklade IMF-lånet. Det upprättades en stabiliseringsfond för banker och andra bolag som inte har kapacitet nog att betala sina utlandslån. Bankgarantin upprättades med anledning av att förtroendet för bankerna skulle växa och att regeringen skall ha möjlighet att gå in som ägare, om det blir nödvändigt. Förutom det skall budgeten skärpas och besparingar ökas.⁵⁷

Bara en liten del av lånet delades ut och krav sattes på att landet skulle klara av budgeten för att få resterande del. Ukraina klarade inte att kontrollera sitt budgetunderskott och därför höll IMF inne sina utbetalningar. Det är viktigt för landet att få dessa utbetalningar för att kunna återställa och möjligtvis förbättra deras skadade banksystem. Sedan IMF kom in i bilden har i dagsläget nio banker i Ukraina förstatligats. Samtidigt har sparare börjat ta ut sina pengar från banken. Detta har i vissa avseenden även påverkat Swedbank.⁵⁸

Den andra utbetalningen som ursprungligen uppgick till 1,87 miljarder dollar avslogs till en början på grund av att landet inte hade hållit budgeten. De skulle bland annat minska på budgetunderskottet samt ha kontroll över banksektorn. Lånet har idag betalats ut och summan uppgick till 2,5 miljarder dollar. Totalt har 16,4 miljarder dollar betalats ut.⁵⁹

Investering i Ukraina

Under 2007 köpte Swedbank den Ukrainska banken TAS-Kommerzbank, numera OJSC Swedbank, under ledning av Sergej Tigipko, VD. Bankens huvudkontor är beläget i huvudstaden Kiev. Swedbank i Ukraina har cirka 215 kontor med 3 300 anställda runt om i

⁵⁴ Dagens Industri, "Riskerna stiger i Ukraina" 2009

⁵⁵ Blomgren, J. SVD. "Oroligt Ukraina på väg mot konkurs" 2009

⁵⁶ Swedbank, Risk och kapitaltäckning, 2008

⁵⁷ Sydsvenskan.se. "Ukraina får miljardlån från IMF" 2008

⁵⁸ Dagens Industri, "Riskerna stiger i Ukraina" 2009

⁵⁹ Blomgren, J. SVD. "Oroligt Ukraina på väg mot konkurs" 2009

landet. Banken har över 144 000 privatkunder och 20 000 företagskunder. När Swedbank köpte TAS-Kommerzbank hade banken en lånestock på 843 miljoner dollar och en inlåning på 675 miljoner dollar. Vinsten för år 2006 uppgick till 10 miljoner dollar. Köpeskillingen för den Ukrainska banken motsvarade 735 miljoner dollar. Även en tilläggsköpeskillning på maximalt 250 miljoner dollar avtalades vid tidpunkten för köpet. Tillägget betalas ut tre år efter köpet beroende på resultatet samt den finansiella utvecklingen.⁶⁰

Ukraina är ett stort land med omogen bankmarknad, uttalar Carl Eric Stålberg, styrelseordförande i Swedbank, till Dagens Industri. Köpet skedde i rätt läge då det finns stora möjligheter att utvecklas på sikt.⁶¹

Enligt Swedbank skedde förvärvet av TAS-Kommerzbank på grund av dess växande kontorsnät, position och tillväxt i förhållande till det pris Swedbank fått betala. Den Ukrainska bankens kontorsnät växte från 95 kontor till 170 kontor och 2000 anställda under 2006. Ambitionen med förvärvet var att fortsätta utveckla TAS-Kommerzbank. Genom att fokusera på växande marknadsandelar har Swedbank utvecklat en organisk tillväxtstrategi.⁶²

Risker i Ukraina

Risken i Ukraina är i dagsläget mycket hög, det går att utläsas på CDS-marknaden. CDS står för "credit default swap" värdet på den återfinns på CDS-marknaden som avspeglar marknads värdering av kreditrisk hos institut och företag.⁶³

För att en investerare, som köpt en ukrainsk statsobligation, skall kunna skydda sig mot risken att den ukrainska staten inte kan betala, måste de i dagsläget erlägga 40 procent av statsobligationens värde. För att på motsvarande vis skydda sig mot baltiska statsobligationer får investerare betala under 10 procent. Skillnaden beror på att de baltiska ekonomierna, till skillnad från Ukraina, har lyckats vidbehålla sina fasta växelkurser mot euron.⁶⁴

Den djupa ekonomiska krisen som råder i Ukraina sätter Swedbanks verksamhet i landet under press. Turbulensen leder till att den skuldsatta befolkningen har svårigheter att betala tillbaka lånade pengar. På grund av det har Swedbanks huvudkontor i Kiev inrättat program för kunder som har betalningssvårigheter. De 19 miljarder som lånats ut i Ukraina utgör cirka tre procent av hela landets kreditmarknad. Eftersom stora delar av lånen sker till utländsk valuta har lånekunder påverkats kraftigt när den ukrainska hryvnian drastiskt tappat i värde. För att undvika kreditförluster försöker banken göra det enklare för kunderna att betala tillbaka. Banken erbjuder dem att omstrukturera sina lån, genom att exempelvis förlänga återbetalningstiden. En annan variant de erbjuder är uppskov i sex månader, det enda Swedbank inte kommer att ändra är procentsatserna på lånen.⁶⁵

⁶⁰ Pressmeddelande. "Swedbank förvärvar TAS-Kommerzbank i Ukraina" 2007

⁶¹ Dagens Industri, "Swedbank köper Ukrainska TAS" 2007

⁶² Pressmeddelande. 2 februari 2007. "Swedbank förvärvar TAS-Kommerzbank i Ukraina"

⁶³ Nyberg. "Finanskrisen - utvecklingen de senaste månaderna och några lärdomar" 2008

⁶⁴ Dagens Industri, "Riskerna stiger i Ukraina" 2009

⁶⁵ SR. "Ukrains kris pressar Swedbank" 2009

4.3 Swedbanks kreditgivningsprocess ⁶⁶

Kreditgivningspolicyn syftar till att skapa långsiktigt kreditgivning vilket bygger på kunskap och intresse för kredittagaren. Swedbank väger även in miljö samt hållbarheten i samhället vid kreditprövning. Nedan visas sex punkter som ligger till grund för Swedbanks kreditpolicy:

- Analys av kundens ekonomiska ställning och återbetalningsförmåga
- Förståelse av affären
- Affärsmannaskap
- Balanserat risktagande
- Uthållig lönsamhet
- Miljöhänsyn och hög etik

Som alla andra institutet har även Swedbank målet om en låg riskprofil samt där risker inte samvarierar med varandra vid kreditgivning. Själva policyn preciseras samt tydliggörs genom instruktioner och anvisningar.

4.4 Riskhantering och riskkontroll

Den mest grundläggande delen i bankbranschen är riskbenägenheten. Swedbank tar risker utifrån deras policy samt instruktioner som godkänns av styrelsen och VD:n. Riskkontrollen sker genom staben Koncernens Riskkontroll (KR) som är ansvarsmässigt åtskild från affärsverksamheten. Staben KR ansvarar för en god riskkultur där de samarbetar med ledningen samt affärsenheterna.

KR ska se till att risker identifieras, kvantifieras, följs upp, rapporteras samt åtgärdas. De ska även se till att balansen mellan det förväntade resultatet och risktagandet hålls. Genom dessa kontroller kan förluster till omedvetna risker minska.

KR sammanställer riskerna, utvärderar dem och därefter rapporterar de till VD:n samt styrelsen som följer upp dem. Risker som kan framkomma är:

- ❖ Kreditrisker
- ❖ Finansiella risker
 - ränterisk,
 - valutarisk,
 - aktiekursrisk och
 - likviditetsrisk
- ❖ Operationella risker

Swedbank anser att de har en låg riskprofil med en god kreditportfölj vilket även leder till att de får en stabil position på den finansiella marknaden. Dock är kreditrisken dominerande, då Swedbank baserar sin verksamhet på Retail Banking.⁶⁷

⁶⁶ Swedbank elektronisk

⁶⁷ Ibid.

4.5 Risk ⁶⁸

Swedbank beskriver risk som en osäkerhet samt som en naturlig del av en verksamhet. I banken har stor omsorg lagts på hanteringen av risk för att hindra oönskade händelser. Anledningen till den stora omsorgen är för att riskhanteringen säkerställer en god avkastning på eget kapital.

Swedbank har utformat en process som gör att de kontinuerligt kan identifiera risker. Processen består av sju steg:

- Förhindra risker
- Identifiera risker
- Kvantifiera risker
- Analysera risker
- Föreslå åtgärden
- Kontroll samt uppföljning av risker
- Rapportera risker

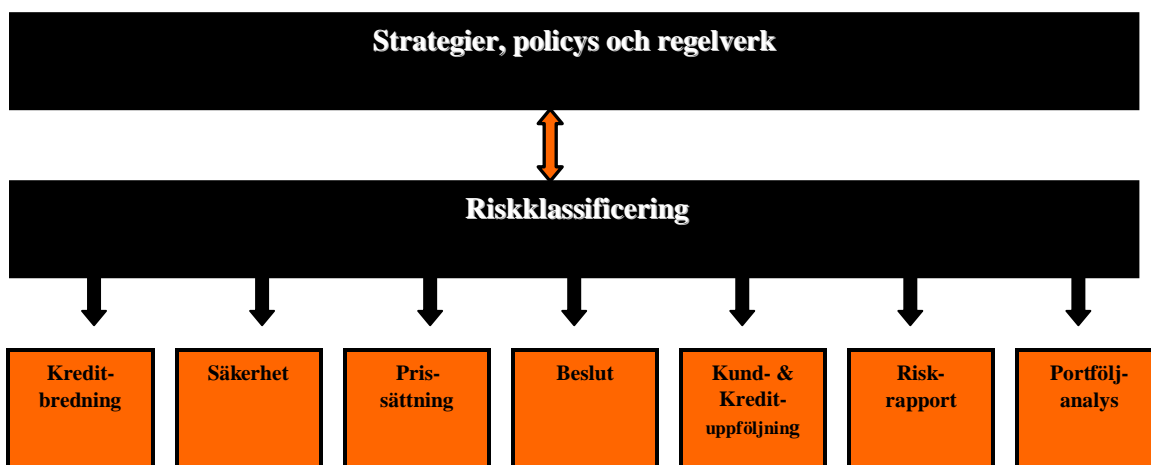
Varje enhet samt varje dotterbolag har fullt ansvar för genomförandet av processen. Swedbank bedömer sannolikheten med att risken kommer inträffa och hur de kan hindras samt vilka konsekvenser de kan leda till.

Kreditrisker

Väldiversifierad kreditportfölj med en långsiktig riskprofil samt en god avkastning är Swedbanks kreditpolicy. Swedbank har ett system som står i centrum för kreditprocessen, det så kallade riskklassificeringssystemet. Riskklassificeringssystemet omfattar arbets- samt beslutsprocessen för kreditgivningen, kredituppföljning och kvantifiering av kreditrisken. Swedbank ser systemet som ett affärsstödjande redskap där de kan avråda kunden och även analysera riskerna noggrannare. Riskklassen har en skala mellan 0-23. Kunder som klassificeras i en skala mellan 0-21 är lågrisk kunder och därefter hamnar högrisk kunder mellan 21-23.

Uppföljningsprocessen sker på olika sätt beroende på kundens riskklassificering. En annan viktig del är kreditberedningsprocesser som avgör beslutsstöd vid riskklassificering av privat- samt företagskunder.

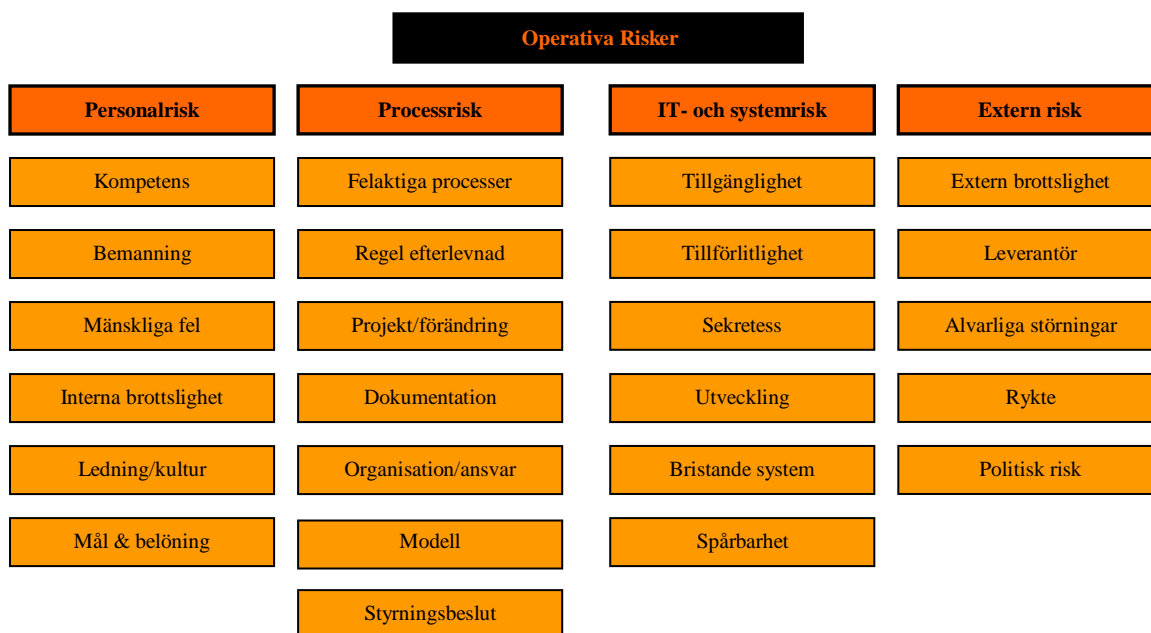
⁶⁸ Swedbank, Risk och kapitaltäckning, 2008

Figur 8: Ramverk för kredithantering i Swedbank

Operationella risker

Swedbank bearbetar fram interna regelverk för hantering av operativa risker, compliance och motverkande av penningtvätt. Compliance är risker för legala samt rättsliga handlingar som kan leda till ekonomisk skada. Den operativa risknivån låg under de två första kvartalen 2008 på en normal nivå. Dock har risknivån under tredje och fjärde kvartalet bedömts till högre än normalt. Främst är det den baltiska, ukrainska samt ryska delen av koncernen som gör att den operativa risken blir allt högre. En annan faktor som påverkar risken är rykten. Uppföljning av den operativa risken i Swedbank sker kontinuerligt. Banken har även utformat ett internt regelverk som hjälper verksamheten att arbeta mot penningtvätt.

Figur 9: Swedbanks Riskstruktur för indelning av operativa risker

Finansiella risker

Swedbank ser riskhanteringen på de finansiella riskerna som en viktig aktivitet. Detta på grund av att den påverkar bankens resultat samt kassaflöde. Riskerna påverkas av förändringarna i valutakursen, räntorna, aktiekursen och av likviditetssituationen. Banken har en risklimit som begränsar risktagandets art och storlek.

Den mest dominerande marknadsrisken är av strukturell natur, det vill säga ränterisk och valutakurrisk, den kan även vara av strategisk natur, det vill säga valutarisk. Dessa risker hanteras centralt med syfte att minimera en negativ påverkan på resultat och eget kapital. Ränterisken i den strukturella delen då det exempelvis uppstår skillnader i Swedbanks upplåning och den finansiella räntebindningen. Medan valutakursrisken uppstår då inlåning samt utlåning inte sker till samma valuta. Den strategiska delen utgör valutakursrisken kopplad till det utländska ägandet. Den senaste tiden har valutakursrisken i koppling till ränterisken blivit allt viktigare. Anledningen till detta är den ökade internationella expansionen där det är svårt att förutspå risken.

2009 Kv1 VaR mkr	Max	Min	Genom- snitt	2009 31 mar	2008 31 dec
Ränterisk	132	93	111	132	123
Valutakursrisk	13	2	9	8	6
Aktiekursrisk	28	12	21	14	15
Diversifiering			-23	-22	-18
Totalt	139	102	118	132	126

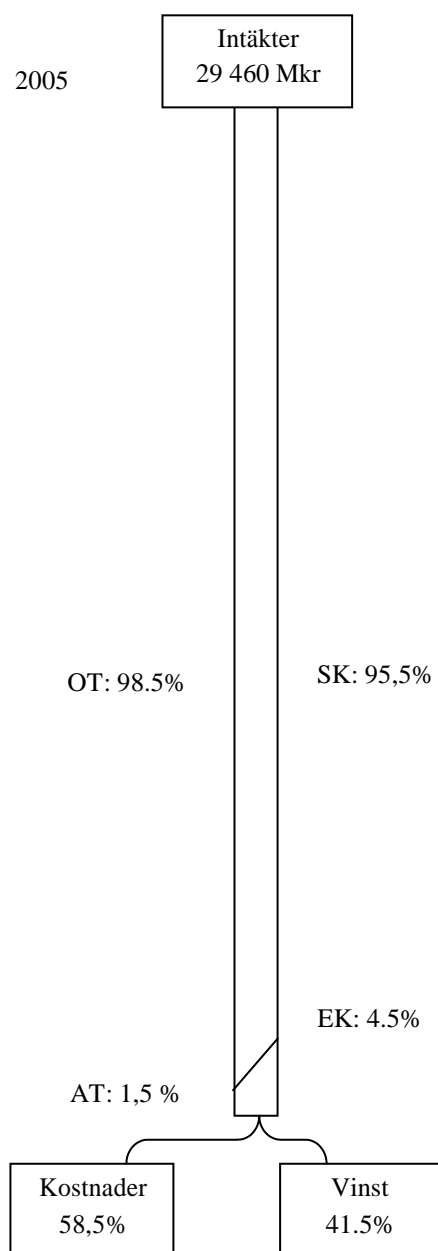
Figur 10: Utvecklingen av Swedbanks marknadsrisken, exklusive marknadsrisken i Swedbank Ukraina samt strategiska valutakurs risker.

I slutet av 2008 låg marknadsrisken något högre än i slutet av 2007. I tabellen ovan visas att riskerna har fortsatt stiga även under 2009.

Till skillnad från ränterisk och valutakursrisk är aktiekursrisken relaterad till innehavet i aktier samt aktierelaterade derivat. Swedbank bygger upp olika scenarion vilket hjälper dem att förbereda sig på det värsta tänkbara utfall. Likviditetsrisken uppstår vid förfallotidpunkten för tillgångarna samt skulderna. Vid den tidpunkten ska Swedbank inlösa sina betalningsförpliktelser för att undgå risken. För att kunna hantera risken genomför Swedbank regelbundet stresstester på likviditeten. Som exempel genomförde Swedbank ett stresstest när Lehman Brothers gick i konkurs. Det medförde att de kunde säkerställa sig genom inlåningar från allmänheten samt en diversifierad upplåning på olika marknader.

Svenska banker fick möjligheten att emittera skuldinstrument i slutet av 2008 med statlig garanti. Swedbank gjorde bedömningen om att det skulle vara ett kompletterande upplåningsinstrument och tecknade avtalet för att utnyttja garantin.

4.6 Fyrkantsmodellen⁶⁹

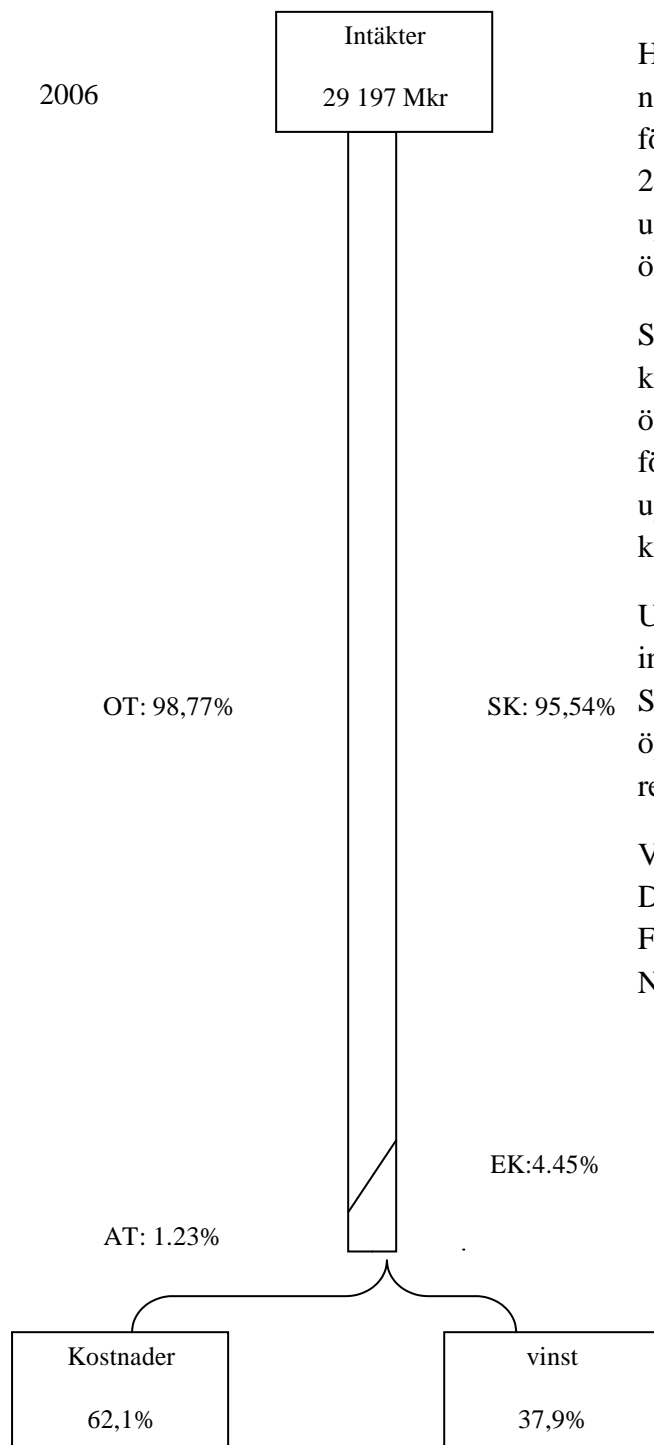
Intäkterna för år 2005 ökade med två procent och Swedbank redovisade 29 460 (25 931) miljoner kronor på intäktssidan. Dock ökade bankens kostnader med fyra procentenheter från föregående år.

Skulderna var uppe i 1 143 414 (1 020 459) miljoner kronor. Eget kapital uppgår till 53 869 miljoner kronor. De totala tillgångarna uppgick år 2005 till 1 197 283 miljoner kronor.

Under 2005 blev den baltiska banken Hansabank ett helägt dotterbolag till Swedbank. Samma år såldes två verksamhetsrörelser i Sverige. Den ena var dotterbolaget Kundinkasso AB och den andra försäljningen var halva kreditkortsverksamheten.

Swedbank öppnade även nya kontor i Köpenhamn, Helsingfors, Moskva och Marbella under 2005.

⁶⁹ Swedbanks årsredovisning 2005-2008

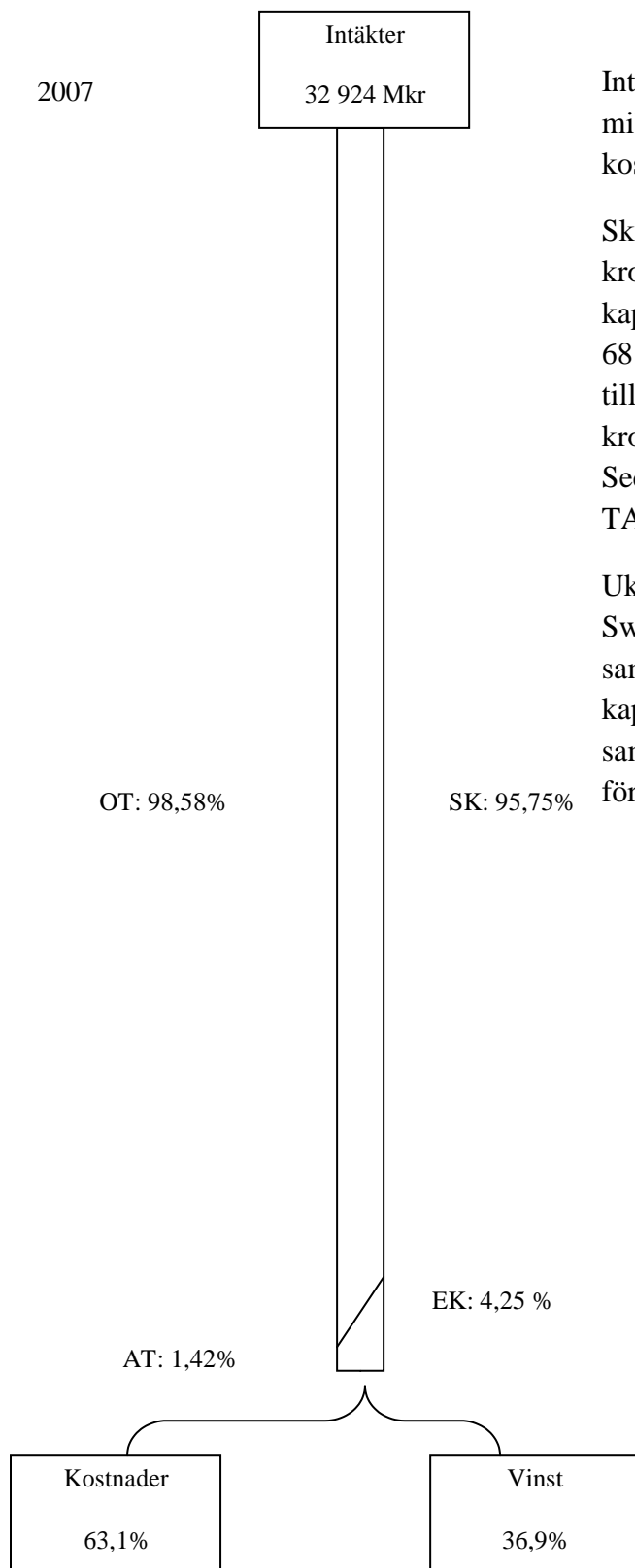
Hösten 2006 fick banken sitt nuvarande namn, Swedbank. Banken redovisade sina första siffror under namnet Swedbank i 2006 årsredovisning. Intäkterna för år 2006 uppgick till 29 197 miljoner kronor. Dock ökade bankens kostnader med sju procent.

Skulderna uppgick till 1 292 712 miljoner kronor. Även eget kapital visade på en ökning, 60 277 miljoner kronor, från föregående år. De totala tillgångarna uppgick år 2006 till 1 352 989 miljoner kronor.

Under 2006 stärkte Swedbank sin internationella etablering med nya kontor i St Petersburg och Kaliningrad. Swedbank öppnade samma år ett nytt representationskontor i Kiev.

Verksamheten i Shanghai fick en bankfilial. Det var även under detta år som Swedbank First Securities startade sin verksamhet i New York med aktiehandel.

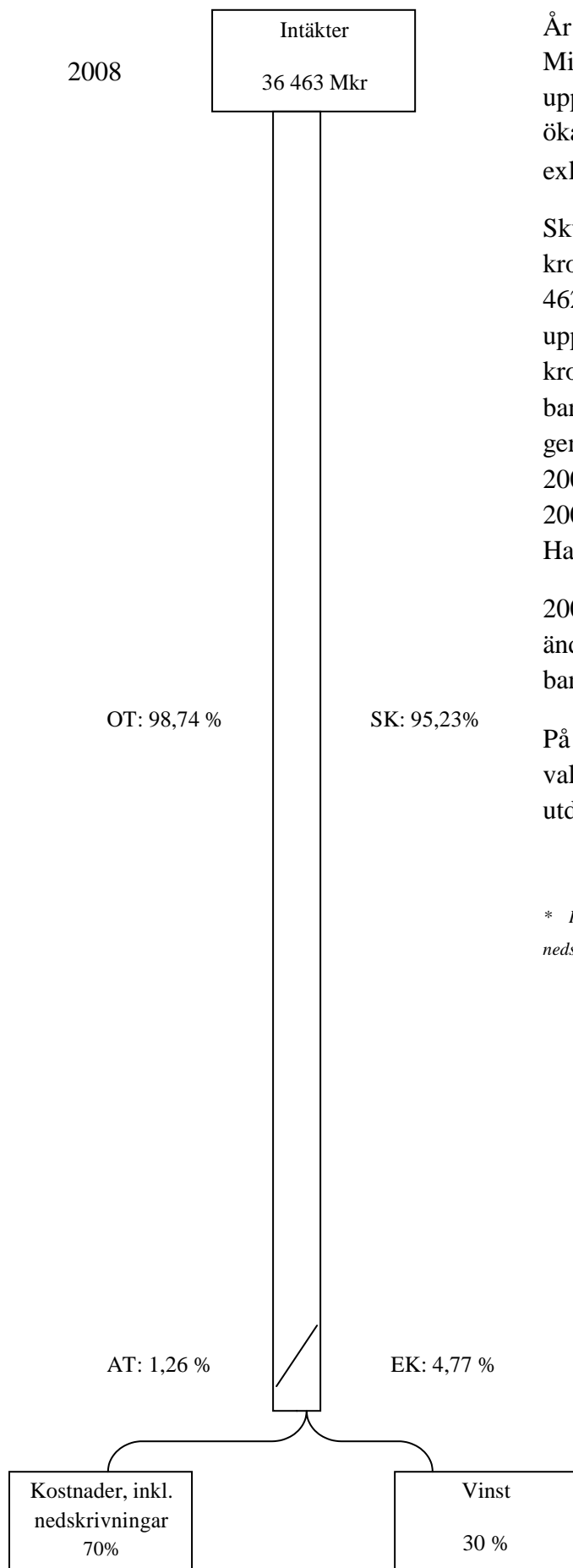
2007

Intäkterna för år 2007 uppgick till 32 924 miljoner kronor. Dock ökade bankens kostnader med 10 procent.

Skulderna var uppe i 1 539 661 miljoner kronor. Banken visade en ökning på eget kapital och i slutet av 2007 uppgick den till 68 323 miljoner kronor. De totala tillgångarna år 2007 var 1 607 984 miljoner kronor. Det var under hösten 2007 som Sedbank förvärvade den Ukrainska banken TAS-Kommerzbank.

Ukrainska banken bytte namn till OJSC Swedbank. Samma år ingick Swedbank samarbete med Folksam avseende kapitalförvaltning och sakförsäkring. Under samma år öppnade Swedbank möjligheten för sina kunder att handla fonder på nätet.

År 2008 utsåg Swedbank sin nya VD Michael Wolf. Intäkterna för år 2008 uppgick till 36 463 miljoner kronor. Dock ökade bankens kostnader med åtta procent exklusive nedskrivning.*

Skulderna uppgick till 1 725 228 miljoner kronor. Eget kapital visade på en ökning, 86 462 miljoner kronor. De totala tillgångarna uppgick år 2008 till 1 811 690 miljoner kronor. Swedbank gick med i den statliga bankgarantin. I takt med finanskrisen genomförde Swedbank en nyemission under 2008 som slutfördes januari 2009. Hösten 2008 bytte det utländska dotterbolaget Hansabank namn till Swedbank.

2008 fick några utvalda fullservicekontor ändra på sina rutiner, lördagar blev en del av bankdagen i dessa kontor.

På grund av den finansiella turbulensen valde Swedbank att inte göra någon utdelning.

** I denna studie beräknas alla kostnader etc. inklusive nedskrivningar*

4.7 Trekantsmodellen⁷⁰

Subjekt

Subjekt inom Swedbank är medarbetarna. Swedbank har idag bankrörelse utanför Sverige vilket gör att kommunikation inom organisationen är en av nyckelaspekterna. Koncernledningen består av totalt 12 ledamöter som träffas cirka två gånger i månaden.

Swedbanks VD: Mickael Wolf är sedan den 1 mars 2009 VD och koncernchef på Swedbank AB. Från och med 2004 fram tills 1 mars 2009 var Jan Lidén VD och koncernchef på Swedbank. Michael Wolf, 45 år, kommer från posten som VD på Intrum Justitia. Innan det arbetade han som vice vd och chef för division Europe and Latin America på Försäkrings AB Skandia. Han har vidare arbetat på SEB i 13 år, där han hjälpt till att bygga upp cash management-avdelningen. Ett av hans syften är att återfå bankens förtroende på kapitalmarknaden.⁷¹

Chefen för Baltisk Bankrörelse: Erkki Raasuke är chef för den baltiska bankrörelsen. Han har varit anställd på AS Hansabank sedan 1994, där han även är ordförande.

Chefen för Svensk Bankrörelse: Kjell Hedman är chef för den svenska bankrörelsen, anställd sedan 1985. Han är även vice verkställande direktör.

Koncernens Finansdirektören (CFO): Mikael Inglander är Stabschef, han är ekonomi- och finansdirektör, anställd sedan 1988. Även han är vice verkställande direktör.

Chefen för Kunderbjudande och Produkter: Catrin Fransson vice VD, anställd sedan 1987, är ansvarig för kunderbjudande och produkter i den svenska bankrörelsen.

Chefen för affärsutveckling i Baltisk Bankrörelse: Giedrius Dusevicius anställd på AB Hansabankas sedan 1996, är ansvarig för affärsutvecklingen i den baltiska bankrörelsen.

Chefen för Swedbank Markets: Magnus Gagner Geeber är ansvarig för Swedbank markets, anställd sedan 1990.

Chefen för Koncernens Riskkontroll (CRO): Göran Bronner, Chief Risk Officer, CRO. Född 1962. Civilekonom. Anställd sedan mars 2009.

Koncernens Informationsdirektör: Thomas Backteman, Koncernkommunikationsdirektör Född 1965. Civilekonom. Anställd sedan mars 2009.

Chefen för Internationell Bankrörelse: Annika Wijkström, vice VD, är chef för den internationella bankrörelsen. Hon har varit anställd sedan 1986.

⁷⁰ Swedbanks Årsredovisning 2008

⁷¹ Swedbank utser Michael Wolf till ny VD och koncernchef

En arbetstagarledamot: Kristina Janson, anställd sedan 1972, är styrelsesuppleant samt arbetstagarrepresentant.

Medarbetare

Swedbank är en organisation som styrs av värderingar. Swedbank är ett kunskaps- och service företag där medarbetarna är den viktigaste resursen. Med medarbetare som främsta resurs investerar de mycket i att vidareutbilda sin personal. De omsätter värderingar i praktisk handling och på så sätt upprätthålls strävan mot en hållbar utveckling uppfyllas. De värderingar som finns i koncernen är följande: att vara resultat inriktade, öppna, innovativa, samt engagerade. Under 2008 upprättades ”Ett Swedbank” som syftar till att uppnå enhetlighet, effektivisering samt att kompetens utväxling. Dessa värderingar används även på Swedbanks hemmamarknader utanför Sverige, för att bli mer tillgängliga och få en mer hållbar existens. Medarbetarna är som sagt nyckelpersonerna inom banken, men utan några produkter/tjänster att erbjuda har de inget att göra.

Objekt⁷²

Objekten inom banken är de finansiella lösningar de erbjuder kunden. De erbjuder betaltjänster beroende på kundens behov. Detta kan vara i form av automater eller kreditkort köp, debetkort etc. Vidare finns verksamheten till för att ge lån. Beroende på vilka typer av lån som efterfrågas sätts räntesatser samt olika kredit limits. Lånen ges i utbyte mot olika säkerheter. De erbjuder kunden olika spar alternativ som ger dem avkastning på inlånade pengar. Hur hög den är beror på kundens riskbenägenhet. Kunder kan även välja att placera sina pengar, Swedbank erbjuder en rad olika möjligheter till detta. Sparkonton, obligationer, aktieindexobligationer, fonder, kapitalförsäkringar samt enskilda aktier är exempel på olika spar- och placeringsformer. Swedbank tänker vidare på kunder i arbetslivet genom att utbjuda olika slags pensioner och försäkringar. De har även bil- och hemförsäkringar.

De har internetjänster samt telefontjänster och är på så sätt mer tillgängliga. De gör att kunden har möjlighet att effektivisera sin vardag. Ärenden som att betala räkningar, överföra pengar, kontrollera saldo samt ansöka om kort är tjänster som erbjuds via telefon och internet. De är tillgängliga både i Sverige och utomlands. Finansiell rådgivning är en av deras viktiga kärnor, här får kunden information om vardagsekonomi, bostäder, studier, arbete, skatt samt pension. De gör även upp olika kalkyler och budgetar för kunden.

För att kunderna skall behålla förtroendet för banken erbjuder de ett antal säkerhetsåtgärder. De värderar kundens krav på integritet, sekretess och säkerhet. Swedbank ger mycket information och tips om hur kunderna kan skydda sig mot olika typer av bedrägerier. Genom kombinationen mellan medarbetarnas kompetens samt objektens existens tillförs kapital till företaget.

⁷² Swedbank elektronisk

Finans⁷³

De flesta organisationer har som syfte att vinstmaximera. De strävar efter att få goda resultat för att tillfredställa aktieägarna. Vilket betyder att enbart fokusera på att leverera så bra siffror som möjligt. Dock är det, utöver att prestera bra siffror, viktigt att ta hänsyn till de mjuka faktorerna. Exempelvis hur kunderna behandlas och vilket förtroende de har för banken.

Swedbank emitterar två sorters aktier, stam- och preferensaktier. Under 2008 genomförde Swedbank en nyemission, det betyder att befintliga aktieägare fick företrädesrätt till att teckna nya preferensaktier. Aktiekapitalet uppgick före nyemissionen till 10 823 miljoner kronor varav 515 miljoner var stamaktier. Efter nyemissionen uppgår aktiekapitalet till 16 234 miljoner kronor varav stamaktien på 515 miljoner kronor inte har ändrats. Varje stam- och preferensaktie utgör en röst i bolagsstämman.

Aktiekapitalets utveckling					
År	Transaktion	Kvotvärde per aktie, kronor	Tillkommande/återköpta antal aktier	Ackumulerat antal aktier	Aktiekapital mkr
1997	Nyemission	20	72 717 269	350 897 971	7 018
1997	Nyemission	20	974 591	351 872 562	7 038
1999	Fondemission	20	175 936 281	527 808 843	10 556
2004	Återköp av egna aktier	20	-14 937 531	512 871 312	10 556
2005	Nyemission	20	2 502 100	535 373 412	10 606
2006	Makulering av aktier	20		515 373 412	10 307
2006	Fondemission	21		515 373 412	10 823
2008	Nyemission	21	257 686 706*	773 060 118	16 234

*Preferensaktier

⁷³ Swedbanks Årsredovisning 2008

Swedbanks ägarstruktur ser ut på följande vis 2008-12-31:

Aktieägare den 30 januari 2009 Andel av kapital och röster, %		De 15 största aktieägarna den 31 mars 2009 ⁷⁴ Röster, %	
Sparbanksstiftelser	19,3	Folksam försäkring	13,7
Sparbanker	9,5	Fristående Sparbanker	10,5
Folksam Försäkring	8,6	Sparbanksstiftelserna	4,6
Swedbank Robur Fonder	4,6	Swedbank Robur Fonder	4,2
AMF Pension	3,5	Svensk Exportkredit	3,3
SEB Fonder	2,7	AMF Pension	2,8
AFA Försäkring	2,6	Erste Group Bank AG	2,7
Swedbank resultatandelsstiftelser	2,5	AFA Försäkring	2,6
Skandia liv	1,8	Swedbank personalstiftelser	2,5
Capital Group fonder	1,4	SEB Fonder	2,3
AMF Pension fonder	1,2	Övriga utländska ägare	12,1
Övriga utländska ägare	12,1	Övriga svenska institutioner	20,9
Övriga svenska institutioner	17,1	Svenska allmänheten	17,8
Svenska allmänheten	13,1	Summa:	100,0
Totalt	100,0	Antal aktieägare:	352 154 st
Antal aktieägare	338 215		

Figur 11: Swedbanks ägarstruktur

Tabellen över ägarstrukturen i Swedbank den 30 januari 2009, visar att sparbanksstiftelserna är de största ägarna. Sparbanksstiftelserna har hela tiden strävat efter att vara aktiva ägare i Swedbank. Vilket inte är konstigt då Sparbankerna och Swedbank har ett nära samarbete ihop.⁷⁵

Vid årsskiftet 07/08 pressades börskursen för Swedbank med cirka 42 procent. Sparbankstiftelserna har hela tiden haft som mål att bli största ägare i Swedbank och eftersom börskursen var låg ville de investera. Dock fanns ett problem, de behövde kapital. De bad om att få in offerter från potentiella långgivare. En av dessa långgivare var Svensk Exportkredit (SEK) som är ett statligt företag. De gav lån i utbyte mot Swedbank aktier som säkerhet. Under första halvan av 2008 investerade stiftelserna i cirka åtta miljoner Swedbank aktier för drygt en miljard kronor. I slutet av maj 2008 var Sparbankstiftelserna Swedbanks största ägare med 23,2 procent. Vid tidpunkten för lånet av det statliga företaget var belåningsgraden

⁷⁴ Swedbank elektronisk. Ägarstruktur. 31 mars 2009

⁷⁵ Sparbankstiftelsen första elektronisk

under 10 procent. Det betyder att lånet vart värt cirka en tiondel av aktiens värde. Dock kollapsade kursen på Swedbank aktierna i slutet av 2008, det medförde att belåningsgraden ökade drastiskt. Fortfarande sjunker börskursen och under mars 2009 blev lånen värda mer än aktierna och SEK begärde in säkerheten, dvs. Swedbank aktierna. Det medför att staten nu är ägare i Swedbank och Sparbankstiftelserna är inte längre största ägare, utan det är Folksam försäkring.⁷⁶

Tabellen tydliggör att många av de tidigare investerarna har sålt av sig en del aktier. Det inkluderar Swedbank Robur fonder, AMF-pension samt SEB-fonder. Det är även en del som köpt upp mer aktier. Vidare visas även de nya storägarna Svensk exportkredit och österrikiska Erste Group Bank AG.

4.8 Kvartalsrapport 1, 2009⁷⁷

Swedbank redovisade nyligen en förlust på 3.4 miljarder kronor i sin kvartalsrapport (Q1, 2009), vidare visas fortsatt växande kreditförluster. Enligt nye VD Michael Wolf beror resultatet på två saker. Dels att de gör goda operativa resultat på 5.3 miljarder kronor. Dels för att de gör reserveringar för befarade kreditförluster, som i år uppgick till 3.7 miljarder kronor samtidigt som en nedskrivning av goodwillposten i Ukraina sker på 1.3 miljarder kronor. Han menar vidare att en nedskrivning på goodwill varken påverkar bankens kapitalbas eller deras kassaflöde.

Att rapporten ser ut som den gör påverkar inte Swedbanks konkurrensförmåga, menar Michael Wolf. De kommer fortsätta med det som är viktigt för organisationen, nämligen att fokusera på kunden och dennes behov.

Det råder problem även i Baltikum och det väntar stora utmaningar där. Dock har de sedan ett antal månader tillbaka haft ett team som jobbar med kunder som medför risk för kreditförluster. Han fortsätter och säger att situationen i Baltikum kommer hanteras precis som den förre krisen i Sverige. Det är att arbeta proaktivt och nära kunderna.

Det positiva med denna kvartalsrapport är att resultatet före goodwillnedskrivningen och de befarade kreditförlusterna uppgick till 5.3 miljarder kronor, vilket Michael Wolf ser som en styrka. Han menar vidare att de kommer se till att fortsätta vara lönsamma och hjälpa till att bygga ”kuddar” för framtida ekonomiska utmaningar. VD:n antar att det kommer vara svårt även andra kvartalet men att det framåt slutet av året kommer en avmattning av de befarade kreditförlusterna ske.

⁷⁶ SvD. ”Så blev Svenska staten Swedbank-ägare” 2009

⁷⁷ Web-TV: VD Michael Wolf kommenterar Swedbanks delårsresultat.

Resultatutveckling, kvartal

mkr

* Exklusive nedskrivning av immateriella tillgångar, 1 305 mkr i kv1 2009 och 1 403 mkr i kv4 2008

** Avser periodens resultat hänförligt till aktieägarna i Swedbank AB.

Figur 12: Resultatutveckling. Källa: Kvartalsrapport 2009

5. Analys

Författarna avser i detta kapitel att koppla ihop den teoretiska bakgrunden med den empiriska delen. Syftet med detta kapitel är att analysera och sammanställa likheter samt skillnader mellan de olika delarna för att i nästa kapitel kunna svara på forskningsfrågorna.

Kreditgivningsprocess

I en kreditgivningsprocess skall institut väga in kredittagarens återbetalningsförmåga samt kreditens säkerhet. Bedömningen på återbetalningsförmågan kan både ske internt och externt. Det interna är sådant som företagen själva kan påverka medan det externa är påverkningar från omvärlden. Swedbank har en kreditgivningspolicy som täcker de interna och externa faktorerna. Syftet med denna policy är att uppnå en så låg risk som möjligt genom en pålitlig säkerhet.

Risker

I teorin framgår att kreditrisk är kundens återbetalningsförmåga samt att det är viktigt att sprida sina risker för att få en mer säker riskprofil. Swedbank har en kreditpolicy som syftar till en väldiversifierad kreditportfölj. Detta uppnår banken genom deras riskklassificeringssystem, där de får en klarare bild av kunden och dennes risk.

Operativa risker är en mänsklig faktor som kan påverka ett företag både internt samt externt. Exempelvis kan det uppstå vid en kundhantering, då kunden kommer in till banken med illegala pengar och medarbetaren uppmärksammar inte detta. För att minska sådana risker använder Swedbank olika rutiner och regelverk.

De finansiella riskerna omfattar marknadsrisk och likviditetsrisk. Marknadsrisken består av ränterisk, valutakursrisk samt aktiekursrisk. Dessa risker styrs av utvecklingen på den finansiella marknaden. Swedbank har delat upp sina finansiella risker i strukturella och strategiska risker. Det medför att uppföljning kan ske och hjälper dem att vara förberedda på eventuella rubbningar.

Kulturella skillnader

Kulturella skillnader återfinns på olika geografiska platser. När ett företag skall etablera verksamhet utanför sin ursprungsmarknad är det viktigt att uppmärksamma skillnader som existerar på olika marknader. I studien ses den svenska bankrörelsen som ursprungsmarknad medan den baltiska och den internationella bankrörelsen ses som andra geografiska platser. Anledningen till att det är viktigt att ta hänsyn till den utländska kulturen är för att ovetande kan medföra kulturella förstörelser.

I Sverige är det riksbanken som går in och gör likviditetsoperationer på marknaden för att stabilisera landets finansiella styrka. BNP-tillväxten och inflationen i Sverige förmodas sjunka under 2009. Även bytesbalansen kommer minska till cirka sex procent av landets BNP.

Bytesbalansen i de baltiska länderna är och har länge varit negativ, det innebär att länderna har utlandsskulder. Valutan i de baltiska länderna har sedan år 2004 en koppling till euro. De ingår i ERMII, som är ett förstadium till EMU. Med anledning av den ostabila ekonomin har förhandlingarna med EMU skjutits fram.

Ryssland har haft en genomsnittlig ekonomisk tillväxt med sju procent per år. Det har berott på den goda exportmöjligheten. När väl finanskrisen slog till minskade efterfrågan på Rysslands främsta exportvara, olja. Råoljepriset reducerades från 150 dollar till drygt 40 dollar och den växande ekonomin började avta. Rysslands regering antar att BNP-tillväxten kommer sjunka med 0.5 procent. Åtgärder som krävs för att fortsätta utvecklas positivt är att tyngd läggs på landets kärnverksamhet, olja och gas.

Utfallet av Ukrainas BNP-tillväxt blev till skillnad från Swedbanks prognos cirka åtta procent under 2007 och strax under sex procent år 2008. Det medför en minskning på landets BNP-tillväxt med cirka två procent.

Swedbanks prognos för Ukraina innan köpet av Tas-kommerzbank:

BNP-tillväxt			Inflation			Bytesbalans			Budgetsaldo		
(%)			(KPI,%)			(% av BNP)			(% av BNP)		
2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
7,1	7,0	6,5	9,1	11,0	9,5	-1,6	-4,2	-5,7	-0,7	-3,0	-3,0

Denna prognos upprättades år 2007 av Swedbank och visar på att Ukrainas BNP-tillväxt kommer fortsätta minska. Inflationen kommer vara ostabil med fluktuationer. Bytesbalansen utvecklas negativt vilket betyder att landets skulder kommer öka. Vidare visar prognosen att landets budgetsaldo kommer minska.

Swedbank investerade i Ukrainska Tas-kommerzbank med anledning av deras växande kontorsnät, position samt bankens tillväxt i förhållande till priser Swedbank fick betala. Ambitionen med förvärvet var att fortsätta utveckla banken.

Swedbank har utökat sin utlåning i Ukraina med 55 procent sedan förra året. Det medför en ökning från 12.3 miljarder till 19.2 miljarder kronor, trefjärdedelar av dessa har skett i dollar. Av den totala utlåningen i Swedbank motsvarar utlåningen i Ukraina enbart 1.5 procent. Ukraina är idag djupt skuldsatta och har totalt 105 miljarder dollar i utlandsskulder. Den Ukrainska valutan har reducerats kraftigt gentemot dollarn, cirka 50 procent. Vidare har börskursen tappat 85 procent av sitt värde, vilket har medfört att landets främsta exportvara, stål, har fått en reducerad efterfrågan.

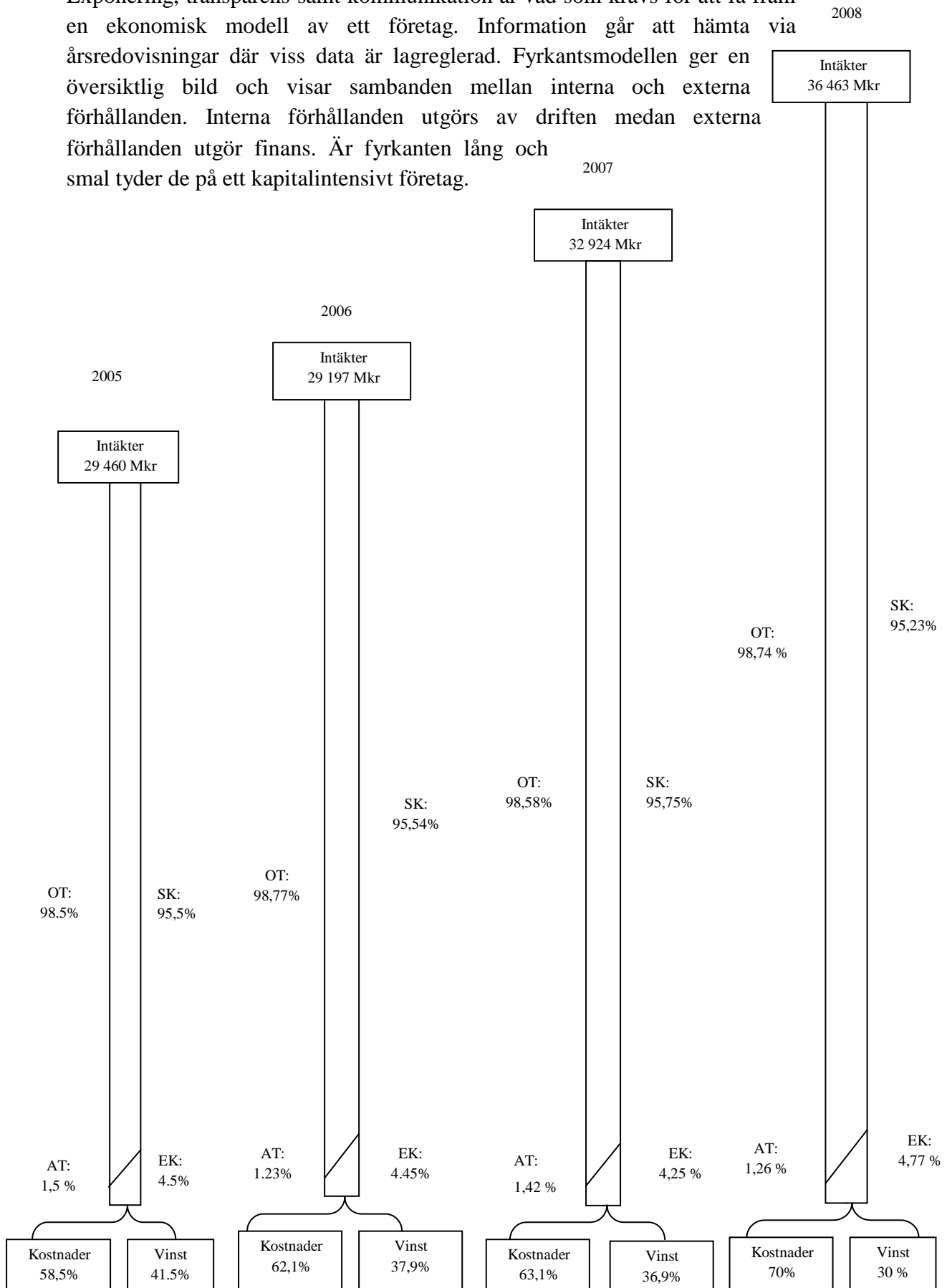
På grund av den skakiga ekonomin i Ukraina har stödlån mottagits från IMF. Totalt har 16.4 miljarder dollar betalats ut. IMF lånet täcker bara en liten del av landets stora skuldsättning, vilket gör att Ukraina fortfarande har en lång väg att gå.

Riskerna i Ukraina går att läsa av på CDS-marknaden som visar på att risken är hög i landet. En investerare som har ukrainska statsobligationer skyddar sig mot risken, för att

återbetalning inte skall kunna ske, genom att betala 40 procent av statsobligationens värde. CDS-marknaden för de baltiska statsobligationerna påvisar en betydligt lägre riskskydd, cirka 10 procent av statsobligationens värde. Skillnaden beror på att de baltiska länderna har lyckats vidbehålla sin fasta växelkurs mot euro. Den ekonomiska krisen Ukraina är utsatt för gör att kreditrisken ökar i Swedbank. Orsaken är att den finansiella turbulensen har gjort att den ukrainska befolkningen fått betalningssvårigheter.

Fyrkantsmodellen

Exponering, transparens samt kommunikation är vad som krävs för att få fram en ekonomisk modell av ett företag. Information går att hämta via årsredovisningar där viss data är lagreglerad. Fyrkantsmodellen ger en översiktlig bild och visar sambanden mellan interna och externa förhållanden. Interna förhållanden utgörs av driften medan externa förhållanden utgör finans. Är fyrkanten lång och smal tyder de på ett kapitalintensivt företag.

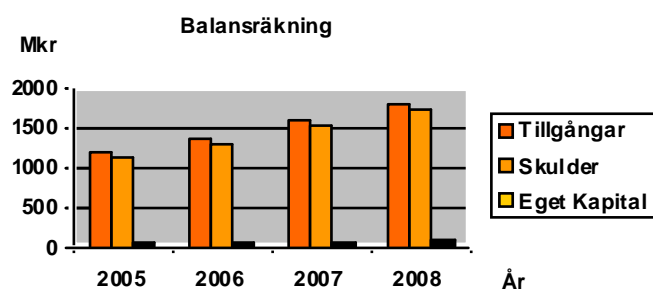

Fyrkantsmodellen visar en tillförlitlig avspegling samt en lättöversiktlig bild av Swedbank och deras utveckling. Swedbank visar långa och smala fyrkantsmodeller. Det tyder på att en stor del av företaget bygger på finans, det vill säga att Swedbank är ett kapitalintensivt företag, vilket banker och andra kreditinstitut oftast är. Genom åren har Swedbank fått mer finans, det vill säga omsättningstillgångar samt skulder. Det har medfört att fyrkanten blivit högre för varje år. Trots att modellen blir högre händer inte mycket med bredden. Bredden avser företagets resultaträkning och inkluderar intäkter i förhållande till kostnader och årets resultat.

År 2005 hade Swedbank en vinst på 41.5 procent av den totala intäkten. Det tyder på ett företag med goda resultat och möjligheter till att växa. År 2006 visar Swedbank en lägre procentuell vinst, den uppgår till 37.9 procent. Dock minskade omsättningen från 29 460 till 29 197. Det betyder att intäkten minskade med en procent. Kostnaderna ökade under året med sju procent. Det beror på att Swedbank fick bankfilialer och nya kontor. Under 2007 förvärvade Swedbank TAS-Kommerzbank i Ukraina. Detta år visar de en vinst på 36.9 procent. Intäkterna uppgår till 32 924 miljoner kronor, det är en ökning med 11.3 procent från föregående år. En ökning på kostnaderna sker med 10 procent. År 2008 slog den finansiella turbulensen till och Swedbank gick med i den statliga bankgarantin. Banken började även ha lördagsöppet på vissa fullservicekontor. Detta år uppgick intäkten till 36 463 miljoner kronor, kostnaderna uppgick till 70 procent vilket betyder en ökning med 6.9 procent från föregående år. Årets vinst har i och med kostnadsökningen minskat till 30 procent, i förhållande till intäkten.

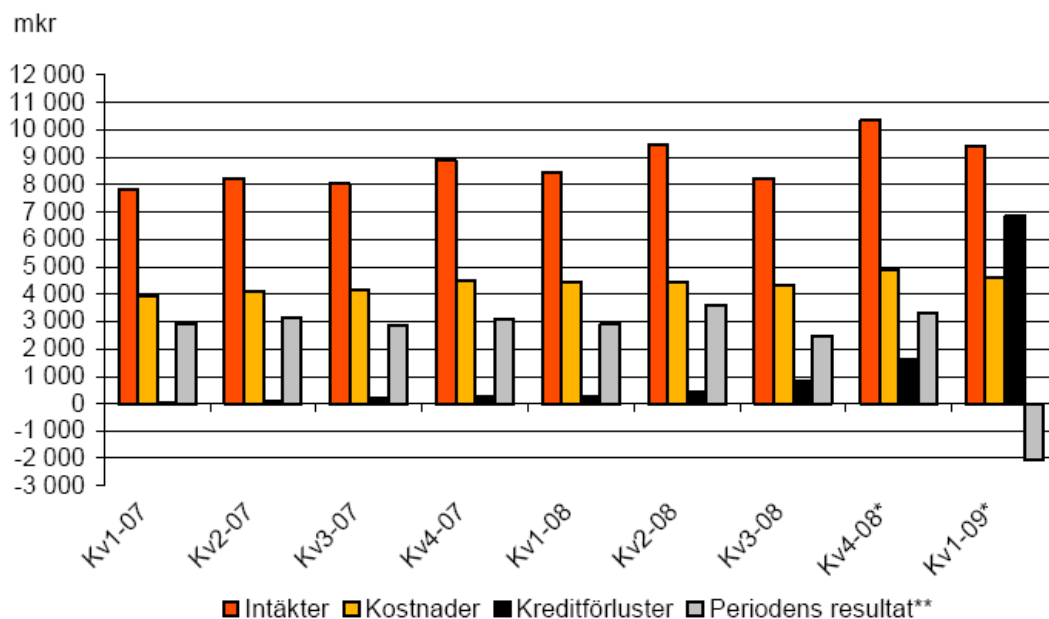
Under åren har tillgångarna i Swedbank ökat. Swedbank är ett företag med lite anläggningstillgångar det vill säga att de långfristiga tillgångarna inom organisationen är få. Det leder till att driften hamnar på en låg nivå. Däremot läggs tyngden på omsättningstillgångarna, det vill säga finans. Som visas i fyrkantsmodellerna är omsättningstillgångarna i Swedbank betydligt högre än anläggningstillgångarna. Anläggningstillgångarna som utgör 1.5 procent av de totala tillgångarna är normalt för finansiella institut. Den väsentliga delen för Swedbank och även andra kreditinstitut är omsättningstillgångarna som utgör 98.5 procent av de totala tillgångarna. Fyrkantsmodellerna visar över åren tydliga ökningarna på omsättningstillgångar, vilket leder till att skulderna automatiskt ökar.

Eget kapital uppgår år 2005 till 4.5 procent och minskar under 2006 och 2007. Swedbank genomförde en nyemission år 2008. Det medförde en ökning av det egna kapitalet från 4.25 procent av det totala kapitalet till 4.77 procent. Eget kapital är en restpost av tillgångar och skulder och utgör företagets skuld till ägarna.

Under kvartal 1, 2009, redovisade Swedbank en total förlust på 3 358 miljoner kronor. Denna förlust ska täckas med eget kapital. Tabellen nedan visar resultaträkningen där det går att

Resultatutveckling, kvartal

* Exklusive nedskrivning av immateriella tillgångar, 1 305 mkr i kv1 2009 och 1 403 mkr i kv4 2008

** Avser periodens resultat hänförligt till aktieägarna i Swedbank AB.

Trekantsmodellen

Trekantsmodellen bygger på tre aspekter finans, objekt och subjekt. Det är en behovsanpassad modell som kan tillämpas i olika branscher. Vinstmaximering, det vill säga kvantitativa aspekter, ligger oftast i fokus vid företagsanalyser. Trekantsmodellen tar hänsyn till icke kvantitativa aspekter och hur dessa samverkar med varandra. Subjekt och objekt är driften inom organisationen och finanserna avgör den kvantitativa delen. Trekantsmodellen tar hänsyn till både kvalitet och kvantitet, att enbart se till det kvantitativa ger kortsiktiga resultat.

Subjekt inom Swedbank avser medarbetarna och vad de kan tillföra företaget genom deras kompetens. Swedbank anser att medarbetarna är nyckelpersonerna som hjälper verksamheten med att leva upp till visionen och dra företaget framåt. Objekten är de finansiella lösningarna inom banken. Det utgör de produkter/tjänster som Swedbank erbjuder och som fokuserar på kundtillfredsställelse. Så länge kunder är nöjda är de redo att vara trogna till banken. Det medför att Swedbank kan utveckla finansiella lösningar åt dem. Swedbank vill ha nöjda aktieägare och försöker därför leverera goda resultat. Dock läggs fokus på även mjuka faktorer, kvalitet. Finans utgör inom Swedbank aktieägarna.

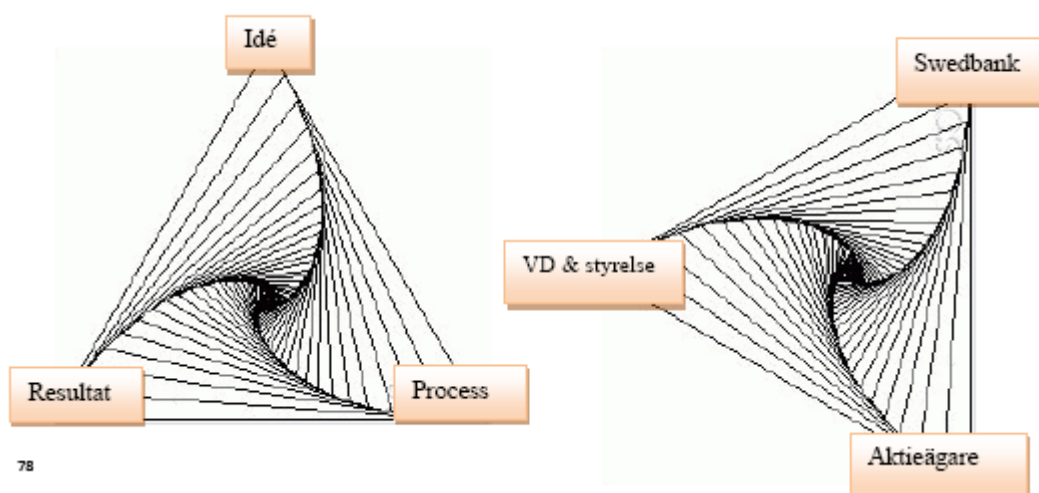
I början av 2009 var Sparbankstiftelserna den största ägaren. I slutet av mars 2009 ändrades aktieägarförhållandet vilket gör att Folksam försäkring är den nya största aktieägaren. Det medförde att sparbankstiftelserna hamnade som tredje största aktieägaren. Staten blev femte största aktieägaren. Förändringar i ägarstrukturen beror på fluktuationer på Swedbanks aktiekurs.

Kaosteori

Efter att ha analyserat Polesies fyrkantsmodell samt trekantsmodell och applicerat dessa, har författarna för att generera en komplex bild av företaget gjort en sammanslagning av dessa modeller. Fyrkantsmodellen utgör ett företags balansräkning och resultaträkning. Trekantsmodellen kopplar samman subjekt, objekt samt finans. Dessa tre kan bytas ut beroende på syftet med analysen samt var tyngden läggs.

Vid analys av ett stort företag som Swedbank med stor inverkan på samhället, gör att det blir svårt att avbilda hela verksamheten i en och samma modell. Fyrkantsmodellen och trekantsmodellen för sig är två starka modeller. Den ena avbildar siffrorna inom organisationen och den andra fungerar som en metafor. Metafor är något som existerar men som inte syns för blotta ögat. De vill säga en abstrakt modell som inte är mätbar. Däremot med en sammanslagning av modellerna får metaforer en samverkan med siffror vilket avbildar olika relationer i förhållande till olika siffror. Fyrkantsmodellen och trekantsmodellen har interna samt externa förhållanden som delas upp i drift och finans. Genom den sammanslagna analysen av fyrkantsmodellen och trekantsmodellen kan analytikern identifiera interna och externa faktorer som visar företagets fortlevnad. Interna faktorer utgör styrkor och svagheter, medan externa faktorer utgör möjligheter samt hot.

Trekanterna avspeglar olika dimensioner. En balansräkning och en resultaträkning har en period på ett räkenskapsår. Under denna period skapas olika relationer, när tiden förändras skapas nya relationer. Det medför att trekanten får en ny form med nya hörnstenar. De relationer som byggts upp under dessa perioder återstår, och går inte att ändra på. Istället byggs nya relationer och det är då trekanten rör sig spiralformat.

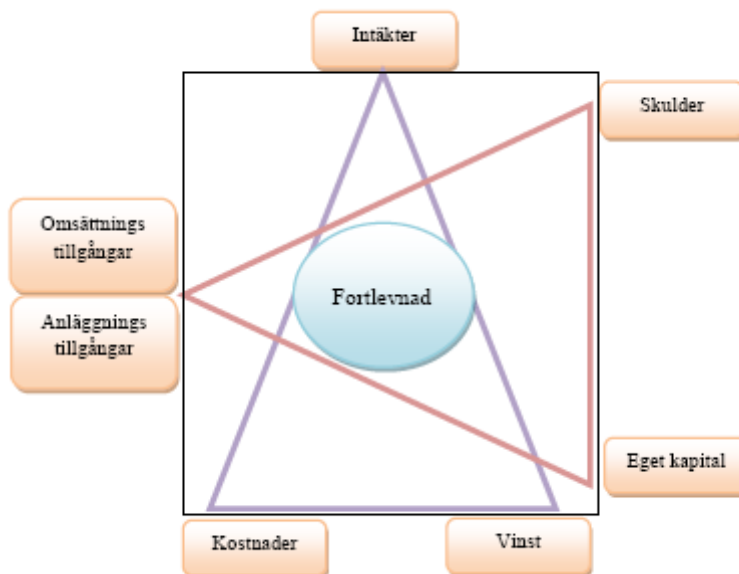

Beroende på vilken relation som vill avbildas kan hörnstenarna ändras. För att likna ett flödesschema kan idé, process samt objekt användas som tre hörnstenar.

⁷⁸ <http://webscripts.softpedia.com/scriptScreenshots/Archimedes-spiral-Screenshots-15904.html>

Genom denna koppling vill författarna avbilda Swedbanks investeringar utanför Sverige. Idé utgör det första stadiet där tankar och intressen skapas, detta stadium är abstrakt. När väl idén finns börjar processen med att utveckla den och kontentat blir det färdiga resultatet. Idé är exempelvis när tanken om investering uppstår. För att se om idén är värd att genomföra sker undersökningar på marknaden där etablering skall ske, det utgör processen. Undersökningar och kontroller som görs fungerar som underlag till om investeringen är möjlig eller inte. Då de två första stadierna är fullbordade och det visar sig att en investering är möjlig, blir genomförandet av investeringen resultatet. I denna studie är även relationen mellan ledningen, aktieägarna och banken intressant.

De två första hörnstenarna utgör driften och fungerar som sats och motsats och syntesen motsvarar resultatet. Denna procedur utvecklas spiralförmigt år efter år. Hela tiden uppstår nya idéer och genomföranden. Spiralen beror på att relationerna mellan hörnstenarna ändras i takt med utvecklingen. När hörnstenarna i trekantsmodellen samverkar med varandra i harmoni kommer mitten av trekanten vara densamma över åren. Mittpunkten av trekanten avspeglar ett företags fortlevnad. Sålänge trekantens hörnstenar samverkar med varandra kommer ytan i mitten återstå, det vill säga att kontinuitet finns. När trekanten möter fyrkanten under väldigt svåra tider, blir det abstrakta mer konkret och det är på så vis kaos teorin uppstår.

Längden i trekanterna utgör relationen mellan hörnstenarna. I och med att trekanten rör sig spiralförmigt över tid kommer även relationerna förändras. När relationen mellan hörnstenarna rubbas samverkar de inte längre med varandra. Finns det inte längre någon koppling, kommer trekanten att tappa sin form. Det medför att det inte kommer existera något centrum, vilket betyder att fortlevnaden avdunstar.

6. Diskussion/reflektion

Här redogör författarna för sina slutsatser, vad de kommit fram till samt vilka framtidsutsikter som kan vara möjliga. Här beskrivs syftet med studien, vidare besvaras de forskningsfrågor som ställdes i början av studien.

Kreditrisk

Utifrån modellen Swedbank använder för kredithantering tolkar vi de som om Swedbank ser till varje område för sig. Författarna anser att modellen fungerar mer som en ond cirkel. I vilken process de än hamnar i måste de ytligt se över andra delar för att få en säkrare bild av krediten. De utgår ifrån kundens behov. Kunden kan exempelvis befinna sig i prissättningsprocessen. Det medför att banken måste se över kunden samt lånets säkerhet. Därefter måste en portföljanslys göras för att kunna ta ett beslut om prissättningen. Den enda vägen ur den onda cirkeln är då kunden har fullbordat sin betalningsförpliktelse. Istället anser författarna att en systematisk modell bör upprättas samt att fullbordade analyser skall göras efter varje process. Med detta menar författarna att innan prissättningsprocessen startar skall det finnas fullständiga analyser som täcker alla delar fram till prissättningen. På så vis kan enhetliga beslut tas genom hela verksamheten, oavsett om kunden befinner sig i Sverige eller i utlandet. Kontrollen på kunden blir på detta sätt mycket större och osäkra utlåningar minskar. När banken får kontroll på kundens profil medför det att Swedbanks osäkra utlåningar reduceras, vilket i nästa led medför en minskning av kreditförlusterna.

Med tanke på att Swedbank använder ett riskklassificeringssystem mot sina kunder är det viktigt för dem att utveckla den. Detta för att bygga upp ett allt säkrare beslutsunderlag för kreditgivning. Det gör att osäkerheterna minskar betydligt och de befarade kundförlusterna kommer påtagligt att minska.

Författarna tar även hänsyn till att ju fler risker en bank tar desto bättre affärsutvecklingsmöjligheter har den. Fler utlåningar leder till att goda resultat kan redovisas. I och med den stora utlåningen får banken mer kunder och därmed mer pengar. Dock när utlåningar sker i stora mängder är risken stor att personer som inte har någon fast inkomst eller tidigare har flera lån på banken får kredit som inte kan hanteras. Det orsakar att återbetalningssvårigheter uppstår hos allmänheten och kreditförluster uppstår i banken. Genom att utveckla den interna kreditgivningsprocessen och göra den mer enhetlig kommer antalet osäkra kreditförluster minska. Det medför att vid tider av finansiell turbulens kan banken fortfarande vara säker på att de interna misstagen är reducerade och banken har gjort allt de kan för att säkra krediten. Dock finns andra faktorer som företaget inte kan påverka, därför bör tyngden läggas på de interna systemen. Utifrån kompakta system kan de upptäcka andra faktorer som ökar kreditrisken.

Operativa risker

De två första kvartalen låg de operativa riskerna på normal nivå, medan de två senare kvartalen visade på en ökning. Kristider påverkar människors beteende negativt, detta kan medföra illegala handlingar. Det gör att den operativa risken blir högre än normalt. Därför anser författarna att en ökning på sådana risker borde ses som ett varningstecken på grund av att det påverkar banken negativt genom bland annat rykten.

Finansiella risker

I takt med de finansiella oroligheterna, har Swedbank i sina finansiella rapporter exkluderat Ukraina och de strategiska riskerna. Författarna anser att det kan medföra en missvisande bild av företagets rörelse. De som drabbas är Swedbanks egna intressenter och aktieägare. Då aktieägarna får en ”förskönad” verksamhetsbild kan det leda till investering på dåliga grunder. När en aktieägare investerat i verksamheten på osäkra grunder kan det medföra minskat förtroende för banken på lång sikt. Eftersom Swedbank är ett kapitalintensivt företag med få fasta tillgångar är de extra känsliga för turbulens på den finansiella marknaden. Därför är det viktigt för dem att bevara relationen till aktieägarna och deras förtroende för banken.

Swedbanks strukturella åtaganden gällande de finansiella riskerna anser författarna är bra. Läger banken ner tillräckligt med tyngd på att följa upp dessa kommer de snabbt kunna åtgärda eventuella störningar på marknaden.

Swedbanks bankmarknader

Sverige är ett känsligt land där landets ekonomi är stabil men fortfarande svag. Figur 4 avbildar Sveriges BNP-tillväxt, inflation samt bytesbalans. BNP-tillväxten sjönk under 2008 och förväntas fortsätta sjunka under 2009. Då BNP-tillväxten minskar tyder det på att den totala ekonomiska aktiviteten i landet har minskat. I och med att real BNP minskar, innebär det att efterfrågan minskar på grund av ökad arbetslöshet och minskad inkomst. Det medför en minskad inflation och gör att den svenska kronan blir svag. I Sverige finns en trygghet då stödorgan som exempelvis Riksbanken, gör regelbundna operationer på den inhemska marknaden. Det leder till att stabiliseringen blir långvarig och rubbningarna kortvarig.

Det har skrivits mycket om Swedbanks investeringar på den baltiska marknaden i media vilket har rubbat företagets image. Mycket har talat för att dessa marknader är ostabila samt att investeringar har medfört stora förluster. Det har i stort sett berott på bankens massiva utlåningar. Författarna anser att kontroller i bredare omfattning borde göras och Swedbank både fungera som en enhetlig koncern där beslutsfattandet sker homogent.

Ryssland vars industri baseras på olja och gas har en låg diversifierad marknad. Det bör Swedbank anse som en risk, då landets utveckling beror på tillväxten av gas- och råoljemarknaden. Den senaste tiden har denna marknad visat på nedgång. I och med att Swedbank etablerat sig i Ryssland kan det påverka verksamheten och medföra negativa resultat.

Prognosen som Swedbank gjorde 2007 över Ukrainas utveckling visade på osäkerheter i landet. Det tyder på att redan innan köpet av TAS-Kommerzbank hade Swedbanks analytiker antagit nedgångar både på BNP-tillväxten samt på bytesbalansen. Dock trodde Swedbank på den Ukrainska bankens goda utveckling och förvärvade TAS-Kommerzbank.

Under 2008 ökade Swedbank utlåningen i Ukraina. När den finansiella oron slog till och Ukrainas främsta exportvara, stål, rasade i pris påverkades hela landet. Befolkningen började få betalningssvårigheter vilket medfört att kreditriskerna ökade i Swedbank. Författarna anser att en möjlig lösning är att lägga ner stor vikt samt resurser i att uppdatera och vara trogna till kreditgivningspolicyn. Vidare vill författarna att fullständig data om den enskilde kunden samlas i ett centralt system där alla medarbetare över hela koncernen får tillgång till dem. På så sätt uppnås en enhetlighet som erbjuder kunden en neutral offert.

För att sprida sina risker krävs en väldiversifierad kreditportfölj. Investeringarna Swedbank gjort i utlandet anser författarna ha skett på liknande marknader. Baltikum, Ryssland och Ukraina har i princip likvärdiga undermarknader, det gör att diversifieringsgraden minskar och därmed ökar risken. Dock är det inte endast undermarknaderna som är likvärdiga.

Författarna anser att Swedbank borde se över riskerna på sina utländska verksamheter. Hänsyn borde tas till de faktorer som kan påverka Swedbank. Det handlar i detta läge inte bara om hur stor vinst företaget kan generera på kort sikt. Företaget måste tänka långsiktigt och noggrant undersöka de marknader där investeringar sker. Hänsyn bör tas till landets ekonomiska ställning, vilka kulturella skillnader som återfinns samt om utrymme finns för expanderings. Här spelar makroekonomiska faktorer en stor roll. Exempel på faktorer som bör tas hänsyn till är rådande politik, priset på råvaror, konkursrisker, börsutvecklingar och andra omvärldsfaktorer. Det är vidare viktigt att se till vilken relation människorna i landet har till liknande verksamheter.

Kaosteorin

Författarna valde att använda denna modell för att dra egna reflektioner. De anser vidare att denna modell är mycket användbar vid tider av finansiell kris och applicera det på ett företag som Swedbank. De flesta tänker att det inte finns någon möjlighet för en bank att gå i konkurs samt att det alltid finns kontinuitet. Genom denna modell vill författarna visa möjliga utfall.

När en fusion mellan trekanten och fyrkanten sker, kopplas kvalitativa samt kvantitativa aspekter samman i en komplex modell. Utifrån modellen har författarna kunnat utläsa olika relationer mellan figurerna samt vilka möjliga utfall de kan ge. Det måste finnas ett samband mellan hörnstenarna för att trekanten skall existera. Finns inte relationen kommer fortlevnaden att skadas vilket kan medföra nedgång. Eget kapital utgör en viktig del i företagets fortlevnad. Då företaget går bra och goda resultat uppnås ökas eget kapital. När det går dåligt och företaget genererar negativa resultat täcks de av eget kapital.

Swedbank genomförde en nyemission för att stärka kapitalbasen. Det vill säga de förberedde sig på att ha tillräckligt med kapital för kommande förluster. De bestämde att inte ha någon utdelning till aktieägarna.

Idén om investering i Ukraina var god, processen satte igång och investeringen skedde. Dock anser författarna att processen utfördes hastigt. Författarna fick en känsla om att Swedbanks analyser var grundliga, men anser att Swedbank hade förutfattade meningar om att investeringen skulle ske oavsett utfallet. En investering skulle medföra att Swedbank skulle få större andelar inom branschen och bli mer konkurrenskraftiga. Den Ukrainska banken visade framgång under kristiden, det anlidade sig Swedbank på och genomförde förvärvet. TAS-Kommerzbank växte oavsett landets egen ekonomi, gjorde att Swedbank såg potential i banken.

Författarna tar även hänsyn till att en ny VD tillsatts verksamheten samt att reserveringar tenderar bli högre vid VD byten. Dock är de dåliga resultaten fortfarande ett faktum. Antag att resultaten fortsätter sjunka. När marknaderna utanför Sverige fortsätter vara instabila och Swedbank inte drar in några större vinster de kommande åren, måste förlusterna täckas på något sätt. Det skulle medföra att aktieägarna får tillskjuta mer pengar in i verksamheten, vilket är mycket svårt under dessa tider. Skulle förlusterna fortsätta öka och det egna kapitalet inte räcker till för att täcka dessa, kommer Swedbank hamna på obestånd. Det visar på att sambanden mellan aktieägarna, ledningen och banken är en viktig del i företagets fortlevnad.

Tack vare de finansiella oroligheterna som råder på marknaden har Swedbank tappat mycket styrka och redovisar stora förluster. När stora investeringar görs bör ägarna vara delaktiga och förstå vad som sker. Även fast det är styrelsen som ger förslag är det fortfarande ägarna som beslutar. Allting samspekar med varandra och fortsätter år efter år som en spiral. Swedbanks investeringar har inte medfört stora resultat tvärtom, de har i dagsläget medfört ökade reservationer och förluster. Detta påverkar ägarna negativt. Antag att investeringarna fortsätter leverera dåliga resultat och aktieägarna sviker och det skulle medföra att ena hörnstenen i trekanten försvinner. När det inte längre finns kapital att täcka förluster med och ingen som ställer upp kommer Swedbank inte längre ha någon fortlevnad. Det innebär att de kommer gå i konkurs. Författarna anser att det är viktigt att upprätthålla kontakten och samarbetet med aktieägarna. Det är när eget kapital reduceras till det negativa då kaosteorin blir verklig.

7. Förslag till vidare forskning

Första kvartalsrapporten redovisades sent under studiens gång. Författarna anser därför att en vidare undersökning av Swedbanks kreditförluster samt dess utveckling genom kvartalen är intressant.

Författarna tycker att det skulle vara intressant att vidare utveckla sammanslagningen av fyrkantsmodellen samt trekantsmodellen. Modellerna var för sig är starka och beskriver relationer i samband med siffror i företaget. Det är när en fusion av dessa sker som kaos teorin uppstår. En översikt över ett företag som ligger på gränsen till insolvens.

Källförteckning:

Artiklar

Blomgren, J. SvD. 23 februari 2009. "Oroligt Ukraina på väg mot konkurs". Tillgänglig på http://www.svd.se/naringsliv/varlden/artikel_2506551.svd

Dagens Industri. 3.e april 2009. "Riskerna stiger i Ukraina" (2009-05-19)

Dagens Industri. 17 april 2009. "Klart för IMF-lån till Ukraina". Tillgänglig på <http://di.se/Nyheter/?page=/Avdelningar/Artikel.aspx%3FO%3DRSS%26ArticleId%3D2009%255C04%255C17%255C333524> (2009-05-19)

e24. 2009-04-21. "Swedbanks krisgrupp till Ukraina". Tillgänglig på http://www.e24.se/branscher/bankfinans/artikel_1218445.e24

Nyberg. 2008-05-21. "Finanskrisen - utvecklingen de senaste månaderna och några lärdomar". Tillgänglig på <http://www.riksbank.se/templates/Page.aspx?id=28018>: (09-05-14)

SR. 5 mars 2009. "Ukrainsk kris pressar Swedbank". Tillgänglig på <http://www.sr.se/cgi-bin/ekot/artikel.asp?artikel=2677138> (09-05-14)

Sydsvenskan.se. 6 november 2008. "Ukraina får miljardlån från IMF". Tillgänglig på <http://sydsvenskan.se/varlden/article386172/Ukraina-far-miljardlan-av-IMF.html> (2009-05-07)

SvD. 9 mars 2009. "Så blev Svenska staten Swedbank-ägare". Tillgänglig på http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/artikel_2570907.svd

Litteratur

Kotler et al., (2008) Principles of Marketing.

Jansson, C., (2008) Lerverk – beskrivning av ett företag.

Polesie, T. (1995) Drift och finans- aspekter på företags ekonomi.

Polesie, T. (1990) Företag i förändring – en studie av identitet och ekonomi.

Lennander, Gertrud (2006). Kredit och säkerhet, nionde upplagan. Iustus förlag. Uppsala

Svensson, Birgitta (2004). Redovisningsinformation för bedömning av små och medelstora företags kreditvärdighet. Uppsala University, Department of Business Studies

Ordlistor

Första AP-fondens elektronisk. Tillgänglig på
<http://www.ap1.se/sv/Om-API/Ordlista/Post.aspx> (2009-05-03)

Riksgäldens elektronisk. Tillgänglig på
https://www.riksdagen.se/templates/RGK_Templates/WordPage____17279.aspx (2009-05-03)

Swedbank elektronisk. Risk och kapitaltäckning, ordlista. Tillgänglig på
<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,210705,00.html> (2009-05-03)

Pressmeddelanden

Pressmeddelande. 27 april 2009. ”Rättelse: Swedbanks Årsstämma 2009”. Tillgänglig på
http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,140939_m487_184205,00.html (2009-05-19)

Pressmeddelande. 29 april 2009. ”Ny chef för Swedbank i Ukraina utsedd”. Tillgänglig på
http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,140939_m487_184356,00.html. (2009-05-19)

Pressmeddelande. 2 februari 2007. ”Swedbank förvärvar TAS-Kommerzbank i Ukraina”.
Tillgänglig på
http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,140939_m487_143283,00.html (2009-04-24)

Uppslagsverk

Artikel ur Nationalencyklopedin. Kvist, A., et al. ”Finanskris”. Tillgänglig på
http://ne.se/1%C3%A5ng/finanskris?i_whole_article=true (2009-05-19)

Artikel ur Nationalencyklopedin. Körberg, I. et al. ”Bankaktiebolag”., sökord: bankaktiebolag. (2009-05-19)

Artikel ur Nationalencyklopedin. Mars 2009. ”Finanspolitik i kristider”. Tillgänglig på
<http://www.ekonomifakta.se/sv/Artiklar/2009/Mars/Finanspolitik-i-kristider/?awc=> (2009-05-19)

Temaartikel ur Nationalencyklopedins årsbok 2008. ”Ekonomibubblan som sprack”
Tillgänglig på
http://ne.se/rep/ekonomi%C3%A5ret%202008:%20bubblan%20som%20sprack/RP31675?i_h_word=ukraina+finans (2009-05-19)

Wikipedia, sökord: Kreditrisk. Tillgänglig på <http://sv.wikipedia.org/wiki/Kreditrisk> (2009-05-20)

12 manage elektronisk. Tillgänglig på
http://www.12manage.com/methods_lorenz_chaos_theory_sv.html (2009-06-08)

Swedbank elektronisk

Bankens historia. Tillgänglig på

<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,5788,00.html> (2009-05-15)

Erbjudanden. Tillgänglig på

<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,6340,00.html> (2009-05-19)

Kreditpolicy. Tillgänglig på

<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,283635,00.html> (2009-05-19)

Mission, vision och värderingar. Tillgänglig på

<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,140739,00.html> (2009-05-19)

Policys och riktlinjer. Tillgänglig på

<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,71382,00.html> (2009-05-19)

Riskhantering och riskkontroll. Tillgänglig på

<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,71386,00.html> (2009-05-22)

Strategi. Tillgänglig på

<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,5787,00.html> (2009-05-19)

Styrelse. Tillgänglig på <http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,70402,00.html>
(2009-05-19)

Svensk kos för bolagsstyrning. Tillgänglig på

<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,210710,00.html> (2009-05-19)

Ägarstruktur. 31 mars 2009. Tillgänglig på

<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,72664,00.html> (2009-05-25)

Sparbankstiftelsen Första elektronisk. Tillgänglig på

<http://www.sparbanksstiftelsenforsta.se/pages/default.asp> (2009-05-25)

Web-TV

VD Michael Wolf kommenterar Swedbanks delårsresultat. Tillgänglig på

http://www.swedbankkampanjer.se/film2009/default.aspx?WT.mc_id=1656&movieId=liden
(2009-05-19)

Rapporter

Swedbanks årsredovisning 2008

Swedbanks årsredovisning 2007

Swedbanks årsredovisning 2006

Swedbanks årsredovisning 2005

Swedbank Östersjöanalys Nr 12: 18 oktober 2007

Swedbank, Risk och kapitaltäckning, 2008